

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Synodus Nicæna II. Generalis. Sub Hadriano papa I. anno DCCLXXXVII.

Parisiis, 1644

Epistola Germani episcopi Constantinopoleos ad Thomam episcopum
Claudiopoleos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15473

ANNO
CHRISTI
787.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως
πρὸς Θωμαῦ Ἐπίσκοπον Κλαυ-
δίουπόλεως.

EPISTOLA GERMANI

episcopi Constantinopoleos ad
Thomam episcopum Clau-
diopoleos.

ΕΙΡΗΚΕ' που τῆς αὐτῆς λόγων
ὁ σοφὸς Σολομὼν· ἀδελφός· ὑπὸ
ἀδελφοῦ βοηθοῦ μὲν, ὡς πόλις ὀχυ-
ρὰ ἐὶς ὑψηλὴ· ἰσχύει δὲ ὡς περ μὲν
χλιθιμὸν βασιλεῖον. ἐγὼ δ' οὐτ' ἔβοη-
θῶν διωκτῶν ἐαυτὸν λογίζομαι,
ἀλλὰ μάλλον τῆς βοηθεύσας δευτέρου,
ἢ παρὸν ἐγχεσθῆαι γράμμα πρὸς
τιμὴν ὑμετέρων ὀρμητικῶν θεοφιλῶν,
τῆς λογισμῶν μὴ φέροντι ὀχλησιν.
πνὰ γὰρ μοι ἠκούσθη περὶ ἁρξέναι αὐ-
τίω, ἅπερ εἰ μὲν Ἰουδαίῃ, καὶ τῷ θεολό-
γῳ Γρηγορίῳ εἰπεῖν, αὐραὶ φερέτω-
σαν· εἰ δὲ ἄλλῃ, πάντα γόθεν μου τίω
διανοοῦμαι ὑποπέλας πειθέλαβεν. ἀρε-
τῆς δ' αὐτῆς καὶ τίω τῆς πλείονων ῥαθυ-
μίας τὸ πρὸς ἀγάπης τῆς πρὸν χεῖλεσι μόν-
ον πειθέλαβεν, καὶ ἐκείνῳ τὸ βάθος
κατέδυ τῆς διανοίας; δηλονότι λογί-
μῶν αὐτῆς, ἐκ ἐν εἰλικρινεῖ ἀγάπῃ
διακείμεναι ἡμᾶς πρὸς αὐτίω. ἢ ποδο-
μῶν οὐδαμῶς, τὸ δὲ ἀμαρτῆς ἡμῶν, ἔ-
πει τὰ τῶν θεῶν ὑπέσποντο ὀκνηρότε-
ρόν τε καὶ ἡμελημῶν διέπλυσεν, ὡς οὐ
πολλῆς φρονήσεως ἀξιομῶν τῆς ἐρβί-
νης τῆς θεοῦ θελήματος καὶ τίω ὑπερα-
δοξείσαν ἡμῖν διὰ τῆς ἰερέων γραφῶν
ἀγίω ἐντολίω; ἢ καὶ πούτων μὲν ἐκ
ἄσυχου ἢ ὑπόστοια, ἐκείνο δὲ ἴσως
ὑπολαμβάνειν ὅτιν, ὡς κρείττον
αὐτῆς ὑποκαλύψεως γρηγομῶν· ὁ-
κνῶν δ' εἰπεῖν αἰσέως πνος καὶ φρο-
νήματι· ἢ τῆς ἀγάπης τὸ κακὸν οὐ
λογίζεται, λέγει ὁ θεὸς ὑπόστολ.

DIXIT in quodam eloquio-
rum suorum loco sapien-
tissimus Salomon : Frater qui
adiuuatur a fratre, quasi civi-
tas firma & alta : Valet autem
sicut seris munitum regnum. Ego
autem non ex his qui adiuua-
re possunt, memet existimans,
sed potius ex illis qui adiuto-
rio egent, præsentem exarare
literam ad vestram studui Deo
amabilitatem, cogitationum
non ferens molestiam. Quæ-
dam enim eam egisse audiui,
quæ si quidem, vt secundum
deiloquum Gregoriū dicamus,
mendacia, auræ ferant : at si ve-
racia, vndique mentem meam
confusio comprehendit. Putas
enim quod & ipsa, secundum
multorum desidiam, dilectionis
iucunditate labii tantum * fue-
rit vsa, & non in profundum
descenderit mentis, existiman-
tis videlicet quod non sincera
dilectione circa illam flagre-
mus? vel hoc quidem nequa-
quam, sed imperitiam nostram
& pigritiam, & negligentiam
circa ea quæ Deo sunt placita,
respuit? vtpote quæ nullam cu-
ram gesserit in perscrutanda vo-
luntate diuina, secundum tra-
ditum nobis per sacras scriptu-
ras sanctum mandatum. Aut ho-
rum non quidem est apta suspi-
cio, illud vero fortasse opinan-
dum est, vt meliore sibi facta re-
uelatione (piget autem me di-
cere elatione quadam & * pru-

Pror. 18.

* Gr. scitilli-
ca.

† sensu tu-
mido:
1. Cor. 13.

Concil. Tom. 19.

R r ij

in talem deuenit satisfactio- nem, quam manifestare nobis ex necessitate * debeat. Porro facta est nobis * ex huiusmodi suspicionibus non irrationabilis occasio : quia tempore multo degens apud nos vestra Deo amabilitas & commorans, quæ etiam * literalium nonnunquam verborum & quæstionum interrogationibus proponens, nullum sermonem mouit nobis aliquando de imaginibus siue sanctorum virorum, siue ipsius Domini & saluatoris nostri Iesu Christi, & secundum carnem eius sanctæ & veraciter Dei genitricis Mariæ : neque tamquam inquirens, & certitudinem inuenire volens, id est, interrogans, qualis nobis de hoc sensus existeret : & si secundum rationem esset quod in his fieret, nullam inferendo damnationem ista facientibus : sed neque ad firmam satisfactionem abiectione & interemptione dignum huiusmodi ducens, ad consilium nobis accipiendum tradidit semetipsam, * vtrum & nos similis sensus essemus: sed de his omnino in silentio perfecto se sciens, in ciuitate sua quasi ex communi dogmate & indubitabili quadam disceptatione imaginum depositionem, sicut didicimus, fecit : si veritas ita se habet, iterum dicemus. Et enim non est nobis facilis animus ad credendum inconsulte his qui crebro dicuntur detrahere proximis. * Necessarium ponentes, in tractatione & fraterna probatione ea quæ sensus nostri sunt, manifestare, subtiliter illa quæ de hoc sunt, confide- ramus aggredi; illud primitus commonentes, quia omnino cauere nos

* Gr. debet.

* Gr. huiusmodi suspicionum

* Scripturæ non. sententiarum & qu.

* Gr. vt

* addit. ex Gr. Sed nos nec. pon.

εις ποιαντίω ήλασε πληροφοειαν, ως φανερωσαι ήμιν οξ αναγκαίου οφείλει. γέρονε δε ήμιν τήν ποιούτων υπονοιαν εις ανόλογοσ ανφορμή· οτι γέρονω πολλω γρηγορήσας ήμιν ή υμετέρεσ θεοφιλία, σωμαλικησμη τε, και γραφικων εδω οτε λογων τε και ζητηματων ερωτησας περιβαλλομνη, ουδενα λογον κενηνηκεν ήμιν ποτε σελευκωνων ειτε αγίων ανδρων, ή ε αυτῶν κυελου ε σωτηρος ήμιν Ιησοφ Χριστοφ, η της κατῶ σαρκῶ αυτῶν αγιασ και δλησως θεοποκου μηδῶσ· ουτε ως συζητοσα ε το ακριβες ερευν βουλομνη, ήρωσ ερωτωσα, οποῦ ήμιν σελ ποτου το φρόνημα· και ει κατῶ λογον βεη το εν ποτοις γινόμενον, ουδεμίαν φέρον κατακρισιν παρῶ θεῶ ποίσοσιν. δλλ· ουτε ως βεβατα πληροφοεια αποβολησ και αιαιρέσεωσ αξιου το ποιοσπον πδεμνη, περὶσ το συμβουλαειν ήμιν επιδεδωκεν εαυτίω, ωσε ε ήμασ της ομοιασ εχουσαι γωμωσ· δλλ· απαντη τα σελ ποτου εν τελεισ σωτη παρ ήμιν ποιησαμνη, εν τη καιτ αυτίω πολει γεγηρημνη, ως απο δογματοσ κοινοφ ε αιαιτηρήτου πνοσ διασκέλεωσ τιω τήν εικόνων κατῶρεσιν, ως μεμαθηκαμνη, εποίησατο, ει το δληδῶσ ουτωσ εχσ, παλιν ερομνη. ε τῶ εν ειδρομοσ ήμιν ή ψυχη περὶσ το πτευειν αποεμελεμωσ ποίσ περὶσ το διασῶρειν εδν πλησιον λεγομνηοίσ πολλαμωσ. δλλ· ήμεισ αιανακαίον πδεμνοι, ως εν διασκέλε και αδελφικη δικιμασια τα τῶ φρονήματοσ ήμιν φανερωσαι, λεπιομερωσ τα σελ ποτου σωείδαμνη διεξελθειν· ενεινο ηροφῶσ απομυμησποντες, ως οξ απαντοσ φυλατῶεδαμ ημασ

ANNO CHRISTI 797.

ANNO CHRISTI 737.

ἤδη τὰς τῆς ὁμοθυμαδὸν καινοτομίας
καὶ μάλιστα ὅπου τοῖς ἐν τῇ πίστι τῆς
Χριστοῦ λαοῖς ἰσχυρὸς τις ἐσκαμνυ-
λων ὑποδοχὴς παρακολουθεῖ, ἐπειτα
ἐ χρόνου μακροῦ ἔδος ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις ἐκράτησεν. εἰς τὴν βουλῆς οἰνο-
ποτεῖν ἢ γραφὴ διατάσσεται, πολλὰ
μᾶλλον ἡμᾶς ἤδη πλεονιστῆσι τοῖς
κατελιπτοῖς ἐγγράφειν, ἵνα μὴ ὑπο-
δικιοὶ τῷ φόβῳ ἡρώμεθα κρίματι,
τῷ ἐν ἡμῶν μικρὰν σκανδαλίοντι
ἐπισημῶν ἄρα θεοῦ. Ἐλλως τῆς
παρὰ ἡμῶν τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας
ἄρα τῆς ἀπίστων συναρμύρων ῥημά-
των ἢ ὁμοθυμαδὸν πᾶσι ἀναδύπῳ
ποιεῖσθαι ὀφείλοντες, καὶ τὸ ταύτης σε-
μνόν τε καὶ ἐνδοξόν δευτεῖν ἀσάλευτον.
Ἐποπίνω ἐν πρώτοις γινώσκον ἡρώων,
ὡς οὐκ ἔτι μόνον, ἀλλὰ ἐ πολλοὺς καὶ
Ἰουδαῖοι τὰ τοιαῦτα ἡμῶν ὁμοθυμαδὸν
εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ τῆς ὀνόματι εἰδωλο-
λατρίας θεραπεύται, ἀγχαίνων μόν-
ον Ἰππάρχου τῆς τῆς πίστεως ἡμῶν
ἀγχαίνων τε καὶ ἐνδοξόν, καὶ οὐκ ἔτι
χρησιμοποιοῦντες ὁμοθυμαδὸν ἀναγρῆν ἐπι-
γράμμοι. ὅπου γε αὐτοῖς ἢ πᾶσα ἀουδὴ
καὶ τὸ σέβας πᾶσι ποδοκαταγίνεται,
μηδὲν τῆς ὁμοθυμαδὸν ἐαῖσθητῆρ ὑψη-
λότρον πᾶσαι, ἀλλὰ πᾶσι δειὰ φύσιν
παντοῖως ταπεινωθῶν, ἢ τῷ πᾶσι πᾶσι
αὐτῆς ὁμοθυμαδὸν, ἢ σωματικαῖς εἰδο-
ποιουῦντας μορφώσασιν. οἱ ἐκ ἀγχαίνων
μηδὲ τῆς ἡμετέρας ὁμοθυμαδὸν πᾶσι
ὡς κῶας ἐννοεῖς, γραφικῶς εἰπεῖν,
μά τι καὶ λακίστωτας τῆς ποιμνῆς
Χριστοῦ ἀπεώσαντο, ὡν ἐκ ἐν χερσὶν ἡ-
μῶν τὰ πονήματα. οὐ μὲν ὅτι ἀλλὰ ἐ ἐκ
τῆς οἰκείων ἀσεβῶν Ἰππάρχου ὁμοθυμαδὸν
τῆς ἀληθείας λόγος τούτοις Ἰππάρχου.

oportet rerum nouitatem ; &
maxime vbi plebes quæ in fide
Christi sunt, turbatio quædam
& scandalorum causa subsequitur,
deinde & prolixi temporis
consuetudo in ecclesiis tenuit.
Si enim cum consilio vinum
potare scriptura præcipit, mul-
to magis nos oportet multa in-
quisitione necessarioribus ope-
ram dare, vt non obnoxii terri-
bilis efficiamur iudicii, quod
& illi qui vnum ex minimis
scandalizat, præparatur a Deo:
& * aliter subuersionem verbo-
rum vel rerum, quæ ad iniu-
riam Christi ecclesiæ ab infide-
libus collectæ sunt, facere de-
bentes, etiam huius venerabi-
lem atque diuinam ostendere
immobilitatem. Hoc igitur in
primis scire oportet, quia non
tantum nunc, sed frequenter e-
tiam Iudæi talia nobis intule-
runt in opprobrium, & hi qui
vere idololatriæ cultores exi-
stunt, vituperare solum inteme-
ratam & diuinâ fidem nostram
conantes, & non, vt manufactis
* intenderent, perurgentes. Vbi
illis omne studium & cultus su-
per hoc perficitur, nihil his quæ
videntur & sentiuntur, excelsius
ponere, sed diuinam naturam
varie humiliare, aut loco quo-
dam circumcludentes vniuerso-
rum inspectricè eius prouiden-
tiam, aut corporalibus specifi-
cantes formis. quos non ignobi-
liter quidam prædecessores nostri
vt canes mutos, vt cum scriptu-
ra dixerimus, vane latrantes ab
ouili Christi repulerunt: quo-
rum non nobis sunt præ mani-
bus studia. Sed & de propriis
impiis adinventionibus verita-
tis sermo hos compefcere facit.

Prov. 31.

Math. 18.

* alioqui

* Gr. non intendatur,

Rr iij

ANNO CHRISTI 737.

quorum quidem alius publicat paganorum immolationem & fabularum turpitudinem & execrationem. Iudæos autem alius erubescere facit, quod non solum patres eorum ad idola prolapsi sunt, exprobrans, sed & quod contra legem, quam illi tenere se gloriantur, agant: * sed loco quodam definito ea quæ typicarum sunt hostiarum, offerre decreuerit, isti in omni loco orbis terrarum hoc agere non detrectent, consuetam in sanctum Spiritum perfidiam paterna consequentia adinuenientes, & hoc modo immolantes dæmoniiis & non Deo. Vera enim ad verum Deum seruitus atque adoratio in obseruatione sanctæ confessionis quæ est circa eum, & atque in custodia legum & mysteriorum, quæ & ab ipso siue generaliter, siue capitulatim data sunt, certissime dirigitur. Sarracenis autem, quoniam & ipsi tale quid obtendere dignoscuntur, sufficit ad confusionem & vercundiam, afferre acclamationem, quæ vsque in præfens in eremo ab eis inanimato lapidi celebratur, * cognomenque illius dicitur Chobar, & cetera vanæ ipsorum traditionis & conuersationis ludicra mysteria, quæ in insigni solennitate * gerebant. Christianorum autem omnium per totum orbem sub vno iugo, euangelii videlicet, vt propheta dicit, seruientium Deo forma peculiarissima est fides & confessio, credens in vnum Deum Patrem & Filium & Spiritum sanctum, Trinitatē

* Gr. cum illaloco q.

* inuocationemque illius quod dicitur Gr.

* gerunt.

* Gr. perfectam incarnationem,

increatam, sempiternam, incomprehensibilem, inuisibilem, vnus substantiæ ac sessionis: confitens pariter & Filii Dei * incarnationem, &

τῶν μὲν σπλιπέων τῶν Ἑλληνικῶν πε-
 λετῶν ἐμύθων τὸ αἶμα ἐ δόποησον.
 Ιουδαίους ἢ ἐντρέπων, οὐ μόνον τὴν τῶν
 πατέρων πρὸς τὰ εἰδωλα προσκώρη-
 σιν αὐτοῖς ἐνεδείξων, ἀλλὰ ἐ τὴν πρὸς
 τὸ θεῖον νόμον, ὃν ἐκείνοι ἀγροδοι κρα-
 τεῖν, ἐναντίωσιν· εἴγε ἐκείνου ἐν τόπω
 πνὶ διαρσεμένω τὰ τῶν τυπικῶν εὐσιῶν
 προσάγαν διακρίνοντες, οὔτοι ἐν παντὶ
 τόπω τῆς οἰκουμένης τὸ τοῦ πρῶτου οὐ
 ἀφαιρούμεται, σιωπῆτως τὸ πρὸς τὸ ἀ-
 γιον πνεῦμα ἀπειδὲς πατρικῆ ἀκολου-
 θία ἐπιτηδεύοντες, καὶ ταύτη θύοντες δαί-
 μονίοις ἐ οὐ δεῖ. ἢ γὰρ ἀληθῆς πρὸς τὸ
 ἀληθινὸν θεὸν λατρεία τε ἐπροσκυώσις
 ἐν τῇ τηρησῆ τ' ἀγίας ἀειψῶν ὁμολο-
 γίας, ἐ τῶν παρ' αὐτῶν δεδιδμηῶν σινε-
 κτικῶν τε ἐ κεφαλαιωδῶς ἐσέρων μυστη-
 ρίων καὶ νόμων φυλακῆ ἀκριβῶς κατὰ
 δόξαν. * Σαρρακηνούς ἢ, ἐπεὶ καὶ αὐτοῖς
 τὸ τοιοῦτον ἐπισκῆπτεν δοκοῦσιν, δρεκ-
 τὸν εἰς ἀιχμῶν καὶ ἐν ἔσπῳ, προσπα-
 γαγῆν τὴν μέγλη τῆς νυῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 πελουιδρῶν παρ' αὐτῶν λίθῳ ἀψύχῳ
 προσφώνησιν, τὴν τε τῆς λεγομένης
 Χοβαρ ἐπικλησιν, ἐ τὰ λοιπὰ τῆς μα-
 τίας αὐτῶν παρὰ παραδότου ἐκείσε
 αἰασροφῆς ὡς ἐν ἐπισήμῳ ἐορτῇ πα-
 γιωδῆ μυστήρια. Χεριστιανῶν ἢ πάντων
 κατ' ὅλης τ' οἰκουμένης ἐπὶ ζῶν ἐνα,
 τὸ εὐαγγελίῳ δηλαδὴ, ὡς ὁ προσφ-
 τῆς φησὶ, δουλοῦντων θεῷ χερακτῆρ
 ἰδικῶτατος, ἢ εἰς ἐνα θεὸν τῶν πατέρων καὶ
 τῶν υἱὸν ἐ τὸ ἀγιον πνεῦμα, ζῶντα ἀνε-
 στον, ἀδῶν, ἀκατάληπτον, ἀόρατον, ὁ-
 μούσιον τε ἐ ὁμῶσονον, πίστις τε ἐ ὁμῶ-
 λογία· σιωμολογομένης ἐ τῆς εὐχῆς
 τῆς θεοῦ τελείας ἐναυθεροπήσεως, καὶ

* in. by. f. 101.

ANNO
CHRISTI
787.

ἡμῶν ἄλλων καὶ πλὴν δυνάμιν τῆς ἱεροῦ
 συμβόλου, ὅπερ ὁ λαὸς τῆς Χερσοδόμο-
 φρόνως παρὰ τῆς μυστικῆς ἔαχας ἀνα-
 φοράς παροσάχθη θεῶν· ἢ περὶ τὸ ὄνομα
 πύτων δὴ τῆς τελῶν διαρχικῶν ὑπο-
 στάσεων τελοῦμένη διὰ τῆς θεοῦ βαπτί-
 σματὸς πνευματικῆς ἀναζήτησις, καὶ
 τῆς ζωοποιῶν τῆς ἀμαμακτου ὑστάς
 συμβόλων ἢ θεουργικῆ μεταλήψις καὶ
 κοινωνία· δι' ὧν ὁ τῆς ἀληθείας ἀνα-
 λάμπει φωτισμός, ἔκ τῆς ἀσεβείας
 ἀπελευθεύεται σκότος, ἔχον καὶ αὐτὸ
 τῆς οἰκείας πλάτης ἐμφανέστατον γώ-
 ρισμα πλὴν τῆς πολυθείας ἀθεότητα.
 πῶτα δὲ οὕτως ἀλλήλοισ ἀντίκειται,
 ἴσως οὕτως εἰπεῖν, ὃν ἔχον τὸ καταρ-
 χὰς διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνάμεικτον τῆς
 φωτὸς καὶ ἀνάμεικτον τῆς σκότους, λεγέ-
 τω πρὶν ἡμῶν ἡμῶν ὁ μακάριος διαβ-
 γελιστὴς Ἰωάννης· αὐτὴ ὄσιν ἢ νύκτῃ ἢ
 νικησάσα (W) κόσμῳ (W), ἢ πίστις ἡμῶν.
 παροσάχθη δὲ καὶ αὐτὸς ἡμῶν, καὶ λε-
 γέτω· αὐτὴ ὄσιν ἢ πέτρα, ἐφ' ἣ Χερ-
 σὸς πλὴν ἐαυτῶ ἀποδομήσεν ἐκκλησίαν,
 πύλας ἀδου, ἢ γρηῶ παροσβολαῖς
 τῆς ἐναντίων δυνάμεων, ἀκατάσ-
 σόν τε ἔαπερὶ τρεπτόν. ἐνπερὶ τὸ και-
 ρὸν ἐκκληροσάμεθα ὄνομα, ὅπερ, Η-
 σαῖας φησὶν, βύλορησάσεται. λέγει γὰρ
 οὕτως· βύλορησάσεται (W) θεὸν (W) ἀληθι-
 νόν, τὸ ὑπερῶ γινώσκον τε ἔαπερὶ ἰσχύ-
 σον τῆς ἀρρήτου αὐτοῦ φύσεως διαγέ-
 λοντες· ἀδρατὸν τε αὐτὴν ἔαπερὶ ἰσχύ-
 πτόν, ἔα πάντα ἀιαλλοίωτον ἐν ἀδρα-
 κτω πληροφροεῖα κηρύσσοντες, ἔα πλὴν
 αἰδίων αὐτῆς δυνάμιν ἔα θεότητα δαπὸ
 κήσεως κόσμου, καὶ (W) ἰερότατον Γαῦ-
 λον, ποῖς ποιήμασι νομηνύω καθεσθόν-
 τες. ἔατω δουλεύειν θεῶν (W) ἐν ἀληθείᾳ
 ἔα sunt, intellectam, conspicientes.

alia secundum virtutem sacra-
 tissimi symboli, quod plebs
 Christi concorditer ante my-
 sticam & sanctam oblationem
 offert Deo: atque illa spiritua-
 lis regeneratio, quæ in nomine
 earundem trium * Dei prin-
 cipalium personarum per san-
 ctum baptismum celebratur: at-
 que * diuina cooperatione fa-
 cta perceptio, & communica-
 tio viuificorum * foederum in-
 cruenti sacrificii: per quæ veri-
 tatis illucescit illuminatio, &
 impietatis tenebræ effugantur,
 habentes & ipsæ proprii erroris
 manifestissimam cognitionem,
 multorum videlicet deorum su-
 perstitutionem. Hæc autem ita in-
 uicem aduersantur, vt aposto-
 lice dicam, quemadmodum in
 principio diuisit Deus inter lu-
 cem & inter tenebras. Dicat igitur
 nobiscum beatissimus euangeli-
 sta Ioannes: *Hæc est victoria*
qua vicit mundum, fides nostra.
 addatur autem & a nobis, & di-
 catur: *Hæc est petra, supra quam*
 Christus ædificauit suam eccle-
 siam, portis inferi, id est, aggressio-
 nibus cōtrariarum virtutum
 inconcusam & ineuertibilem.
 Hinc nouum nomen fortiti su-
 mus, quod, vt Isaias dicit, bene-
 dicetur. Dixit enim ita: *Benedi-
 cent Deum verū: & superignotā*
 atque inuestigabilem ineffabilis
 eius naturæ annūtiantes incom-
 prehensibilitatem; inuisibilem
 etiam illam, & incircumscriptā,
 & omnino incommutabilem in-
 dubitabili certitudine prædi-
 cantes; atque sempiternam eius
 virtutem & diuinitatem a crea-
 tura mundi, secundum sacratis-
 simum Paulum, per ea quæ fa-
 cta sunt, intellectam, conspicientes.
 Sicque seruire Deo viuo & vero

* diuina-
rum

* Gr. atque
deificans
perceptio:
* Gr. sym-
bolorum

1. Ioan. 5.

Matth. 16.

Isai. 65.

Rom. 1.

Gal. 4.

Isai. 29.

* Gr. proportione productum eius verbum conf.

2. Cor. 6.

Isai. 44.

meruimus, & libertate qua Christus nos liberauit, honorificati sumus & glorificati, ab omni erepti idolico errore & impietate: cuius præcipua cognitio, dicere lapidi, tu me genuisti: & ligno, tu me fecisti, secundum prophetæ vocem: & non aspicere in cælum, vt Isaias clamat, vt existimetur quis est, qui ostendit hæc omnia: qui educit per numerum mundum suum, omnia per nomen vocabit præ multa gloria, & in multitudine virtutis; cuius manus plasmauerunt vniuersam militiam cæli, quemadmodum alius quidam ait prophetarum: ceterum creaturæ vniuersæ in apto ordinem intuentes, per eam intellectu animæ * similiter generationis rationem considerare, & per eam veraciter existentem Deum adorare, quemadmodum beatus Athanasius, sermonem contra idola componens, liquidius edocet. Sicut ergo nulla communicatio luci ad tenebras, vel conuentio Christi ad Belial: ita nihil est commune Christianis, qui vnum Deum in inaccessiblei claritate & virtute adorandum colunt, ad eos qui fingunt Deum, & huiusmodi a propheta iuste miseri vocantur. Illis enim cinis quidem cor est, sicut scriptum est: quorum alii quidem opera idoli a se facti creati sibi Deum recentem ex non existentibus opinantur: & corruente hoc ex qualibet causa & exterminato, firmiter tenent non esse sibi omnino Deum, nisi quiddam aliud pari modo condiderint. Et hoc liquido nos diuina docet scriptura in eo quod factum est in eremo, opere vituli

ἠξιώμεθα, & τῆ ἐλευθερία, ἢ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθερώσῃ, τετιμημέθα τε καὶ δεδωξάμεθα, πάσης ἀπαλλαγῆτες εἰδωλικῆς πλάνης τε & ἀσεβείας. ἢς τὸ ἄχαιρον γνώρισμα, λέγειν τῷ λίθῳ, σὺ με ἐγέννησας. & τῷ ξύλῳ, σὺ με ἐποίησας, καὶ τῷ τῆ θεοφάντου φωνῷ. & μὴ ἀναβλέπειν εἰς οὐρανόν, ὡς Ησαΐας βοᾷ, καὶ λογίζεσθαι, ἢς ὁ καταδείξῃς ταῦτα πάντα, ὁ ἄρχων καὶ ἄριστος ὁ κόσμον αὐτῶν, πάντα ἐπὶ ὄνομα * καλεῖ δὸς πολλῆς δόξης, καὶ ἐν πληθὺ ἰσχύος. ἢ αἱ χεῖρες ἐπλασαν πάντων τῶν ἐργῶν τῆ οὐρανοῦ, ὡς ἐπὶ ὅς τις εἶπε τῷ θεοφάντῳ. ἢ τῷ λοιπῷ τῆς κτίσεως πάσης ἐναρμόνιον ὑπαξίαν ὀφείντας, δι' αὐτῆς τῶ νοεῶ τῆς ψυχῆς ἀναλόγως τῷ ἡμεσιεργῶν αὐτῆς λόγον ἐννοεῖν, & δι' αὐτῶν τῶ πατέρα & ὄντως ὄντα θεὸν προσκυνοῦν, καθὼς & ὁ μακάριος Ἀθανάσιος τῷ καὶ εἰδωλικῶν σωτήριον λόγον ἐκδιδάσκει σαφέστατα. ὡς οὐδὲν οὐδὲν κοινῶν φωνῶν πρὸς σκοτός, ἢ συμφωνήσας Χριστῷ πρὸς Βελίαν. οὕτως οὐδὲν κοινόν Χριστιανοῖς ἕνα θεόν ἐν ἀπροσίτω δόξῃ τε καὶ δυνάμει προσκυνοῦμενον σέβοισι, πρὸς τὸν πλάθοντα θεόν, καὶ τῷ παρατῆ θεοφάντου ταλασιγμοῦσι δικαίως. ἐκείνοις μὲν γὰρ ἀποδοῦν ἢ καρδία, ὡς γέγραπται ὡν τῷ μὲν τῆ ποιῆσαι τῶν αὐτῶν γινόμενον εἰδωλικῶν κτίσεων αὐτοῖς θεόν πρὸς φαντον ἐκ μὴ ὄντος νομίζουσι. & διαπίπτοντος τοῦτου ἄποια σοῦ ἀπίας, καὶ ἀφανίζομενον, βεβαίως κρατοῦσι μὴ εἶναι αὐτοῖς ὅλας θεόν, εἰ μήτοι γε ἐστὶν ὁμοίως δημιουργήσασι. καὶ τοῦτο σαφῶς ἡμᾶς ἡ δὲ διδάσκει γραφῆ τῆ τῆς κατὰ τῷ ἔρημον μοροποιίας τῆ

ANNO CHRISTI 737.

Ισραη-

ANNO
CHRISTI
787.

Ισραηλιτῶν, ὅτε κατασάσαντες τῶν
Ααρον ἐλεγον· ποίησον ἡμῖν θεοὺς, οἱ
περὸ πρόσωπόν σου ἡμῶν. ἐμφανόντες δὲ
τοῦτου λογίζεσθαι αὐτοῦ, καὶ δούλου μὴ εἶναι
θεόν, μήτε ἀληθινόν, μήτε ψευδώνυ-
μον, εἰμή πᾶσα εἰδωλον αὐτοῖς τεχνη-
ρηθεῖν ὡς ἡπὶ τῆς ἰσραήλ. ὡς πνιμὸς τῆς το-
πλῆς Αἰγύπτου αὐτῶν ἐξοδὸν ἀνεπέθε-
σαν, πῆς ἀσεβείας αὐτῶν καὶ ἀνομίας δι-
κνύοντες πλὴν ὑπερβολῶν. Ὁ δὲ μετέ-
πειτα πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς διδασκαλοῦσας
μεπόντες αἰζηῶν, ἔ τῶν πλὴν περὶ
πειν ἀσυνδάλωντες ἐπὶ ὀνόματι τῶν
αὐτοῖς θρησκουσιδῶν θεῶν, τὰς τῶν
Ἑσάνων κατασβῆσας ἐφίλοπόνου, τῶ
τε Διὸς, ὃν ἔ πατέρα ἔ ὑπάτον, ἡ ἡρω
ἔξοχῶτατον θεῶν καὶ ἀδελφῶν ὀνό-
μαζον, ἔ τῶν λοιπῶν, ὧν ἐκ ἀδελφῶν ἢ
ὀνομασία τοῖς πλείοσιν. ὧν τὰ σεμνο-
λογημάτων ἔ αἰ κτὶ τὰς τελομηρίας αὐ-
τοῖς θυσίας πμῆ, πορνείαι τε καὶ ἀσελ-
γῆαι, ἔ πάσης ἀκαθαρσίας ἔπιδόξισ,
μικρὸν γὰρ εἰπεῖν, ἀγρορρήμοσῶν τε
καὶ βλασφημῶν ὅπου γὰρ αὐτοῖς
αὐδροκτονίαι τὸ πρὸς πμῆν θεοῦ ἀσυν-
δαζῶντων ἡ, ἔ τὸ ἐμπομπέειν ταῖς
ἀγρορρήγαις αὐτῶν ἐπέμνητο, εἰς πμῆν
τῶν περὶ σκωουσιδῶν λαμβανόμε-
νῶ, ὡς πᾶντα περὶ ἀσυνδάλων ἐκεί-
νων, καὶ τοῦτοις γινόμενοις ἐφιδόμε-
νων. αἱ δὲ παρὰ Χριστιανοῖς ἀγίων ἀν-
δρῶν εἰκόνες, τῶν τε μέγιστοις αἰματῶ
ἀνδρῶν τῶν ἀμδρῶν κατὰ πλὴν τῶ
ἀποστόλου Φωνῶν, ἔ τῶν πᾶν λόγῳ πῆς
ἀληθείας διακονησαμένων, περὶ φη-
τῶν τε λέγω καὶ ἀποστόλων, εἴτε καὶ
ἐν ἀσεβεί βίῳ καὶ ἀκαθαρῶν ἔργων
ἀγαθῶν ἀληθῶς θεοῦ δούλων ἀναδ-
χθέντων, οὐδὲν ἔ τῶν εἶσιν, ἢ ἀδρῆας
veraciter Dei serui ostensi sunt, nihil aliud sunt quam fortitudinis
Cōncil. Tom. 19.

ab Israclitis, quando seditionem
commouentes dicebant ad Aa-
ron : *Fac nobis deos, qui nos* Exod. 32.
precedant : ostendentes per hoc,
se arbitrari non esse omnino
Deum, neque verum, neque falsi
nominis, nisi forte idolum sibi
artificio fieret * vel exquisitum;
cui post hoc exitum eorum ex
Ægypto * commodarent, im-
pietatis eorum & amentiae of-
tendentes nimietatem. Alii au-
tem post hæc gentilis religionis
aggressi confusionem, & hanc
circumtegere festinātes sub no-
mine deorum qui apud eos co-
lebantur, simulacrorum * cu-
ras studio peragebant, tam sci-
licet Iouis, quem & patrem &
confulem, id est, sublimissimum
deorum ac hominum nuncu-
pabant; quam ceterorum, quo-
rum non est incerta nominatio
pluribus. Quorum * purgatio-
nes & honores, qui per sacrificia
quæ ab eis celebrantur, fiebant,
fornicationes quoque atque lu-
xuriæ, ac totius immunditiæ de-
monstrationes, vt parum sit di-
ci, turpia verba pariter & bla-
sphemias: cum apud eos homi-
cidia in honorem Dei studio a-
gerentur, & pompa turpibus
operibus eorum honorabatur,
in honorem eorum qui adora-
bantur assumpta, vtpote hæc il-
lis agentibus, & his factis congra-
tulātibus. Porro quæ apud Chri-
stianos sunt imagines sanctorū
virosum, qui vsq; ad sanguinem
restiterūt peccato secundum A-
postoli vocem, quiq; verbo ve-
ritatis ministraverunt, prophe-
tarum scilicet & apostolorum: *Hebr. 11.*
sive etiam eorum qui pia vita
& directione operum bonorum

* Gr. quod
exquirebat.

* Gr. attri-
buerent,

* Gr. stru-
cturas

* venerationes

exemplum, conuersationisque venerandæ ac virtutum norma, atque ad glorificandum Deum, cui in præfenti vita bene placuerunt, incitamentum & excitatio. Sermo enim bonorum virorum actus edocens, iuuat audientes, & ad zelum imitationis frequenter inuitat. Id ipsum autem fit secundum competentem rationem, si finis attendatur imaginum. Quæ enim sermo historię per auditum commendat, hæc pictura tacens per imitationem ostendit, magnus clamat Basilius, ex vtroque isto ad fortitudinem hos qui attendunt, erigi dicens. Breuis enim, vt quis dixerit, & capitularis narratio gestorum * a pictore in imagine fit nobis, qui aspiciamus, imitabilis visionis ipsius formatio. * Vt ergo & cum idolis folorum deorum scelestæ ipsorum * coexistunt actiones. & alium quidem ex auditu percipientem ea quæ per sanctos viros gesta sunt, in recordationem auditorum huiusmodi contemplatio impellit. Alium vero ignorantem ad diligenter percunctandum instruit; & * quæ per illum docentur, in amorem eius & laudem Dei feruide suscitant: ita vt per vtrumque istorum aspicientes sanctorum opera bona, glorificent Patrem nostrum qui in cælis est, secundum euangelii vocem. At si per Moysem legislatio præcipit populo filum hyacinthinum in fimbriis quæ sunt in summitatibus vestium, imponi ad recordationem præceptorum atque custodiam: quanto magis nos conuenit per similitudinem picturæ sanctorum virorū aspiciere prouentum conuersationis eorum, & horum

ἰσογραμμὸς, πολιτείας τε διαγωγῆς
& ἁρετῆς ἰσοτύπως, & τῆς δοξάζειν
θεόν, ὃ καὶ τὴν παροδοσαν ζωὴν ἀνη-
ρέσησαν, ἰσπουζμὸς & διέγερσις. λό-
γος μὲν γὰρ τὰς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν πρά-
ξεις διεξιὼν ὠφελεῖ τῶν ἀκούοντα, &
πρὸς ζῆλον μιμήσεως προσκαλεῖται
πολλὰκις. τὸ το δὲ ἀπὸ καὶ διὰ τῆς πρὸς ἑαυ-
τῆν εἰκόνι καὶ τῆς εἰκότος λόγον γρησέ-
ται. ἀλλὰ ὁ λόγος τῆς ἰστορίας διὰ τῆς ἀ-
κοῆς ἁρίστησι, ταῦτα γράφῃσι ὡς
διὰ μιμήσεως δείκνυσι, Βασίλειος ὁ μέ-
γας βοᾷ, ὅτι ἐκατέρου τούτων πρὸς ἀν-
δρείου διεγείρεται τῶν πρὸς ἑαυτὸν
λέγων. σιωπηλὸς γὰρ, ὡς αἱ πρὸς εἰ-
κὼν κεφαλαιώδης ὑφήγησις τῆς πεπε-
ρμένην τῶν γραφῆν ἐν τῇ εἰκόνι, γινε-
ται πῶς ὁρῶν ἡμῖν μιμητὴ τῆς ἰδέας
αὐτῆς ἢ μύρωσις, ὡς οὐκ ἔστι πῶς εἰ-
δώσις τῆς ψευδωνύμων θεῶν ἀμυγρῶν
αὐτῶν στυγερῶν φαίνονται πρὸς αἰετῶν. &
τῶν μὲν ὅτι ἀκοῆς τὰ καὶ τῶν ἀγίων ἀν-
δρῶν παρεληφθῶτα εἰς ἀνάμνησιν τῆς
ἀκουσθέντων ἢ ποιῶντων θεοῦ σιω-
πῆς, τῆς ἀγνωστῶν φιλοπευσῆν ἁρ-
σιβιάζει, καὶ τὰ καὶ ἐκείνων διδασκόμε-
νον, εἰς πόσον τὸ αὐτῶν & αἴνον δεῖ δεικνῶν
ἐγείρει ὡς δι' ἐκατέρου τούτων πῶς ὁρῶν-
ται τῶν ἀγίων τὰ καλὰ ἔργα δοξάζειν τῶν
πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ τῶν
& ἀγγελίᾳ φωνῶν. * εἰ δὲ καὶ Μωσῆς
νομοθεσία ἁρσιβιλλεῖ τῶν λαῶν κλω-
σμα ὑακίνθινον εἰς τὰ κράσπεδα τὰ ἐν
τοῖς ἄντροις τῶν ἱματίων πένειν πρὸς ἀνά-
μνησιν τῆς διαπεπραγμένων ἐν φυλα-
κῆν, πολλῶν μᾶλλον ἡμᾶς ὅτι διὰ τῆς
ὁμοιωματικῆς ἀναζωγραφήσεως τῆς
ἀγίων ἀνδρῶν ἀναδεωρεῖν τὴν ἐκβα-
σιν τῆς ἀναστροφῆς αὐτῶν, καὶ τούτων

* Gr. ab eo qui depictus est in im.

* Gr. quem admodum & cum

* Gr. simul apparent

* Gr. illius acta edocetum

Math. 5.

Num. 15.

* καὶ

ANNO
CHRISTI
787.

μμεϊδαται ἢ πίστιν κτ' πλὴν δόξοσολικῶν
διδασκαλίδου. τὸ ὅτι τῆς κυρίου τῆς κτ'
σαρκὰ ἰδέσθαι ἐν εἰκόσι τυποῦσθαι
χρηστικῆσθε, εἰς ἔλεγχον μὲν ὅτι τῆς
φωτισίας καὶ ἐκ ἀληθείας ἀποθεσπον
αὐτῶν ἡμεῶν ἀπεροδοῦτων ἀνέλι-
κῶν, χρηστικῶν δὲ πνα τῆς μὴ πᾶν-
τη εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀνάγειται τὸ πνθυμα-
πικῆς θεωρίας ὄξισμοντων, ἀλλὰ θεο-
μυθῶν καὶ πνος σωματικῆς κατανοή-
σεως πρὸς πλὴν τῆς ἀκουστικῶν βε-
βαιώσιν, ὅσον ἐπωφελέστερον τε καὶ ὑπε-
ραουδασιότῳ. τὸ ὅτι μυστήριον τὸ καὶ
τῶν οὐρανῶν καλυψαν τῆς θεοπῆ, δόξο-
κερυμμένον δόξο τῆς αἰώνων ἔξοτὸ τῆ
ἡμεῶν ἐν τῷ θεῷ τῶν πᾶντων κτισσῆν,
μὴ μόνον ὄξ ἀκοῆς πλὴν πῆσιν ἔχον· ἢ ἡδὲ
πίστις ὄξ ἀκοῆς, φησὶν ὁ δόξοσολος· ἀλλ'
ἡδὲ ἔξ ἀκοῆς ἐντυποῦσθαι τῆς ὁ-
ρθάντων τῆς διανοίας, καὶ διωάμει
ἐκείνο βοᾶν, ὅτι ὁ θεὸς ἐφωροεφθῆ ἐν
σαρκί, ἔξ ὀπτεῦσθῆ ἐν κόσμῳ, πᾶντων
μάλιστα ἀγιαστικῶτῳ ἔξ σωματικῶ-
δέστερον ὄξισθησεται· ὡσεὶ τὰ διὰ τῆς
διαγγελικῶν κηρυγμάτων πρὸς τῆς κτ'
σαρκὰ αὐτῶν ὀπτῆς μὲν ἀποθεσπον πο-
λιτικῆς ἀναγεραμμένα, τῆς τῆ λαῶν
πρὸς τὸ ἀνέξ ἀλειψῆν ἐγγραφεῶσαι
μῆμας, καὶ τὸ σέβας τῆς δόξης αὐτῶν
καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀγαθότητος ἐναργέτε-
ρον κηρύττειται καὶ πρὸς κωεῖσθαι. οὐ
γαρ τῆς ἔξυλων καὶ τῆς χρωμάτων
πρὸς κωεῖται ἡμῶν, ἀλλ' ὁ ἀόρατος
θεός, ὁ ὢν εἰς τῶν κολπον ἔξ πατρὸς, ἐκεί-
νος πλὴν πρὸς κωῆσθαι δέχεται ἐν πνθυ-
μαπ καὶ ἀληθείας, δι' ἐαυτῶν πλὴν πρὸς
τῶν πατέρων ἡμῶν πρὸς σαγωγῆν χα-
ριζῶντος, καὶ σὺν αὐτῶν πρὸς κωουμέ-
νος. ἐπεὶ ἔξ ὁ Ἰακώβ πρὸς κωῆσθαι λέγει
ἰπσο παρτερ ἀδορανδus. Nam & Iacob adorasse dicitur super sum-

imitari fidem secundum apo-
stolicum magisterium? Domini
autem secundum carnem visio-
nis imaginibus formari chara-
cterem, in redargutionem qui-
dem est hæreticorum, qui phan-
tasia & non veritate hominem
eum factū maledice perhibent,
& in manuuctionem quam-
dam eorum qui non omnino ad
celstitudinem ascendere spirtua-
lis contemplationis valent, sed
indigent etiam quadam corpo-
rali consideratione ad * audi-
torum firmamentum, quanto
videlicet vtilius & sollicitius
fuerit. Mysterium enim quod
& cælos operuit maiestate, abf-
conditum a sæculis & gene-
rationibus in Deo, qui omnia
creavit, & quod non solum ex
auditu fidem habet (fides enim
ex auditu, ait Apostolus) sed
etiam per visionem firmatur in
eorum mentibus qui vident: &
virtute illud vociferatur; quia
se Deus manifestavit in carne,
& creditum est in mundo, om-
nibus sanctius atque salubrius
inuenietur. Ita vt ea quæ scri-
pta sunt per euangelicas præ-
dicationes de conuersatione e-
ius, qua secundum carnem in
terra cum hominibus conuer-
satus est, in populorum, ne de-
lerentur, descripta sint monu-
mentis: vt & cultus claritatis
eius, & circa nos bonitatis, ma-
nifestius prædicaretur & ado-
raretur. Non enim lignorum &
colorum adoratur mixtura, sed
inuisibilis Deus, qui in sinu Pa-
tris ipse adorationem assumit
in spiritu & veritate, per se no-
bis oblationem quæ ad Patrem
est, donans, ipse quoque cum
Hebr. 11.

Hebr. 13.

* Gr. rerum
auditatum
fir. que-
cumque v-
tiliores sūt,
& maiori
prosequen-
da affectu.

Rem. 10.

Ioan. 4.

Hebr. 11.

Concil. Tom. 19.

Sf ij

mitatem virgæ Ioseph, non ligno cultum impendens, sed honorem ei qui hanc possidebat, ostendens. Sic itaque & sanctæ Domini & semper gloriosæ matris effigies intelligitur a Christi populo, & honoratur. sic a priscis sanctissimarum ecclesiarum prælatis talia recepta sunt, & hi nullam prohibitionem adepti sunt. * Quamquam post persecutionem transitus in aduentum fidei, hæc ubique retenta Concilia vniuersalia etiam vsq; ad generationem nostram parati sunt, quæ plurimorum capitulorum super imaginibus regulas exposuere. Quas non esset congruum indiscussisse super hoc & perfuntorie derelinquere, si secundum quorundam opinionem cum idolorum formis & execræmentis, quæ continentur in diuinis scripturis, etiam consuetudo quæ antiquitus apud nos tenebatur, dicebat, vel ad Dei alienationem ducatur. Is enim qui se cum apostolis esse vsque ad consummationem sæculi dixit, hoc videlicet etiam his qui post eos inspectores ecclesiæ sunt, reprobmittit. Non enim cum illis corporaliter perseueraturus erat vsque ad instantis sæculi transitum; quin & cum his qui in nomine eius duo vel tres congregandi erant, adesse perhibuit: & non utique tot multitudines zelo congregatas suæ pietatis, diuinæ intelligentiæ ac ducatus exortes desereret, quo minus viderent peruenisse vsq; ad perseuerantiam perfectionis ecclesiæ ipsius, quam exhibuisse sibi credidimus non habentem maculam aut rugam, aut aliquid

* Gr. nulla prohibitionem vetita sunt.

* Gr. Cum tamen persecutionibus transactis, & fide cum libertate ubique prævalente, generalia quoque Concilia vsque ad nostra tempora facta sunt, & ea Canones ediderint de pluribus capitulis longe minoris momenti, quam sit de imaginibus disputatio.

* Gr. a priscis temporibus apud nos viget, atque ad Dei alien. ducit. Matth. 28.

Matth. 18.

ταυ ἵππ' ἃ ἀκρον τῆς ῥάβδου ἔκαστος, οὐ τῷ ξύλῳ τὸ σέβας προσαραγῶν, ἀλλὰ τὸ πρὸς τὸ κατέχοντα αὐτὸ πρὸς ἐνδοκίμοσ. οὐτω πίνυτο τῆς ἀγίας ἔκλειου, καὶ ἰσπερ ἐνδοξοῦ αὐτῶν μῆτρὸς τὸ ἀπεικόνισμα ἵππενόηται τῷ ἔκλειου λαῷ, ἔτεμνηται. οὐτω τοῖς ἀνεκδοκίμοσ τῶν ἐκκλησιῶν προσεῖται τὰ ποιαῦτα ἄρεθ' ἐχθησαν, ἔουδεμας καλὸς ἔτυγον καὶ τοιμῆτασ τῶν διωγμῶν ἄρεθ' ἄρεθ' ἔτυγον ἐν παρρησίᾳ τῆς πίστεωσ πανταχοῦ ἵππκράτειαν, ἔουδεμασ οἰκουμηνικῶν μέγχει καὶ τῆσ ἡμετέρας χυρεασ ἡμορμῶν, ἔουδεμασ πλειόνων κεφαλαίων πολὺ τῆσ ἑκείνῳ εἰκόνων λόγου καταδεεστέρον καλόνασ ἐκτεμῶν. οἷσ ἐκ τῶν εἰκῶσ ἀνεξέτασιν ἑκείνῳ τῶν ἐσυγκεχωρημῶν καταλιπεῖν, εἴπῃ καὶ τῶν πινων ἰσπῶσιν τῆσ ἑκείνῳ εἰδῶν μορφῆσ, καὶ ἀπαγορεύσει τῆσ φερομένησ ἐν τῆσ θείασ γραφῆσ ἡμῶν ἵππενόηται, καὶ πρὸσ τῶν τῆσ θεοδύλοσ τῶσ φέρεσ, ὁ ἵππ' οἷσ ἵππ' οἷσ οὐδεμασ εἰπῶν μέγχει τῆσ σιωπῆσ τῆσ αἰώνοσ, δηλονότι ποδο καὶ τῆσ μετ' αὐτῶν ἵππ' ἐκκλησιῶν αὐτῶν ἵππ' οἷσ ἵππ' οἷσ ἐπιγέλλεται. οὐ ἵππ' δὲ ἐκείνοισ σωματικῶσ παραμῶν ἡμελλοῦ ἕωσ τῆσ ἐνεσῶσ αἰώνοσ ἄρεθ' ἄρεθ' ἔτυγον. ἐπ' μὲν καὶ τῆσ ἵππ' τῶν ὀνόμασ αὐτῶν δύο ἢ τρεῖσ σινημένοισ σιωπῆσ εἰπῶν, ἐκ αὐτῶσ πρὸσ τῆσ ἵππ' οἷσ σινημένα τῆσ εἰσ αὐτῶν ὀνομασ, ἀμέτοχα τῆσ θείασ αὐτῶν ἵππ' οἷσ π' καὶ ὀδηγῆσ κατέλιπε, τῆσ μὴ πρὸσ καταρτισμῶν τελειότητοσ τῆσ αὐτῶν ἐκκλησιῶσ ἵππ' οἷσ, ἵππ' ἄρεθ' ἄρεθ' ἑαυτῶσ πεπεσῶσ καὶ μὴ ἔχουσαν αὐτῶν ἡ ῥηπῶσ,

ANNO CHRISTI 787.

ANNO CHRISTI 787.

ἢ πρὸς τοιούτων· καὶ ὅτι ἐν ὀλίγαις ἢ ἀσημοῖς ἤντι πόλεων ἔτι τοιούτου ἔθους κρατήσαντες, ἀλλὰ σχεδὸν μὲν εἰπεῖν ἐν πάσαις ταῖς χώραις, ἔν ταῖς περὶ Φαεινέταις ἔτι περὶ τοιούτοις ἤντι ἐκκλησιῶν. ὅτι δὲ ἀρχαῖον ὅτι ταῖς ἰσορειαῖς διηγήσας τὴν γραφῶν πολλὰς ἐν εἰκόσι τυποῦται, ἁρτίστοι ἐν ἀγίοις Γρηγορίου ἔτι Νύσσης λόγος, εἰς τὴν Ἀβραάμ ἔχων πλὴν ὀπίγραφοῦ, ἐν ᾧ πλὴν περὶ τὴν θυσίαν ἔτι ἰσαὰκ ἰσορεια ἀνελεῖται ἐν τῷ γραφίαις διδάσκει. εἰ δὲ τὰ κατ' ἐκείνοις οὕτως, πολλὰ μᾶλλον τὰ τὴν δευτερονόμου οικονομίας θαύματα τε ἔτι παθήματα ποιῶντες ἐπὶ τὸν ἀναδείξεως, ὡς περὶ τὴν ἀγίων μυστήρων αἰ ἀθλητικαὶ ἀνδραγαθίαι περὶ τὴν ἀναδὸν φέρουσαι τὸν ὄρθοντας, ὅτι ἐν ἀργῶς γερονέαι ἀποδείκνυται καὶ ὅτι τῆς τῆς γυμνασίου καὶ θαυμασῶν μυστηρίων τῆς ἀληθείας Ἀναστασίου ἀθλησεως. ἀλλ' ἐκείνο ἴσως ἀν' εἰποις, ὅτι ἐν λαβεῖται ἡμᾶς ἀναγκαῖα τῆς ἀγίας γραφῆς τὰ παραγγέλματα. οἷον· οὐ ποιήσας σεαυτὸν εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνω, καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς κατω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὑδασι κατω κατω τῆς γῆς, οὐ ποιήσας. οὐδὲ προσκυνήσας αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσας αὐτοῖς, καὶ πάλιν· οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα κυρίου τῆς θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ. καὶ ἐν τῷ δευτερονόμῳ· μὴ ἀνομήσητε, καὶ ποιήσητε ὑμῖν αὐτοῖς γλυπτόν ὁμοίωμα, καὶ τὰ σὺν αὐτοῖς. ἀλλὰ πάντα πάντα φανερόν ἐστι τῶν νοῦν, τὸ πλὴν θεῶν φύσιν ἀειδέον τε εἶναι καὶ ἀκατάληπτον, ἔτι μηδενὶ ὁμοίω ἠγεῖται ἤντι ὁμοιωμάτων, σχημάτων καὶ ὑπονοίας ἀργυρίων περὶ σωματικῶν

huiusmodi: licet non in paucis vel ignobilibus ciuitatibus, sed vt ita dixerim, pene in omnibus regionibus, & in illustribus ac principalibus ecclesiis huiusmodi more retento. Quod vero antiquum sit historicas narrationes scripturarum frequenter in imaginibus formari, probat sanctæ memoriæ Gregorii Nyssæ sermo, de Abraham habens superscriptionem; in quo de sacrificio Isaac historiam in picturis assumptam docet. * Quod si secundum illos taliter se res habet, multo magis dominicæ dispensationis miracula & passionis huiusmodi debent consequi * approbationem, quemadmodum & sanctorum martyrum triumpho certaminum, qui ad zelum bonum adducunt aspicientes. Quod manifeste factum ostenditur etiam in fortissimi & mirabilis testis veritatis Anastasii certamine. Sed illud fortasse dixerit aliquis, * tueri necessarium nobis sanctæ scripturæ præcepta. Vtputa: Non facies tibi idolum, neque omnem similitudinem, quæcumque in celo sursum, & super terram deorsum, & quæcumque in aquis subter terram. non adorabis ea, neque seruias illis. Et rursus: Non accipies nomen Dei tui in vanum. Et in Deuteronomio: Neque inique agatis, & faciatis vobis ipsis sculptilem similitudinem, & quæcumque illis. Sed hæc omnia manifestum habent sensum, quod diuina natura * sempiterna sit atque incomprehensibilis, & nulli similis æstimanda eorum quæ ingenii ferenda ad corporales

* Gr. Quod si gesta illorum ita, multo, &c.
* Gr. ex-preflionem.
* Gr. veteri
Exod. 20.
Dent. 5.
* Gr. forma carens sit,
* Gr. vt nequis contie-

curis & suspitionibus ducatur ad corporeas conceptiones.

Dent. 5.

Añ. 17.

Exod. 20.

1. Cor. 3.

* Gr. ad. aut cultum, aut latriam

* Certe enim latriæ cultum non exhibendum huiusmodi re-

opiniones. Prædicēs enim Moyses, custodite valde animabus vestris, quia similitudinem non vidistis in die qua locutus est Dominus ad vos in Choreb de medio ignis. Hæc prædicens, intulit statim: Neque inique agatis, neque faciatis vobis ipsis sculptile, & quæ cum ipsis: recordatus vituli confectionis quæ facta fuerat, atque precauere hortatus, ne & ipsi secundum Ægyptiorum consuetudinem, quam sciebant, ad talem laberētur impietatem, & diuinitatem æstimarent similem istis. Hoc enim & magnus Apostolus in concione facta apud Athenienses perhibuit: Genus ergo cum simus Dei, non debemus æstimare auro aut argento aut lapidi, sculpture artis & cogitationis hominis, diuinum esse simile. eidemque sensui continuat: Et ne accipias nomen Domini Dei in vanum: id est, ne voces & æstimes Deum quod non veraciter hoc est, sed frustra opinionem & cognomen tale promeruit. Sed nobis, ait magnus Apostolus, Vnus Deus Pater ex quo omnia, & vnus Dominus Iesus Christus per quem omnia, & vnus Spiritus sanctus in quo omnia: non naturali alteritate pro præpositionum commutatione inducta. Absit. tria enim vnus Deus cum alterutris intelligitur, vt docet Gregorius sapiens. Nulli ergo nomen quod est super omne nomen * populus Christi vsque hodie, excepta sancta & vitæ principali Trinitate, applicuit. Absit. * Nam vbi nos seruire talibus diuina scriptura prohibet, & alienos seu exortes a tali vult errore modis omnibus exhiberi.

ἰσολήψας. ὡς εἰπὼν ἄλλο, ὅτι ὁμοίωμα ἐκ εἶδετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ἢ ἐλάλησε κώελος πρὸς ὑμᾶς ἐν Χωρηῶ ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου ἑξ ὑψώτου ταῦτα ὡς εἰπὼν, ἐπήγαγεν ὡς εἶπὼν, μὴ ἀνομήσητε, καὶ ποιήσητε ὑμῖν αὐτοῖς γλυπτόν, & τὰ σὺν αὐτοῖς. ποδο μὲν ἀναμνησκῶν τῆς γενουμένης τῆς μόρου κατασκευῆς, ποδο ὃ ἐ ἀσφαλίζουμένης, ὡς μὴ καὶ αὐτοῖς καὶ πῶ τῷ Αἰγυπτίῳ συνήθειον, ἡ ἐγίνωσκον, ὡς εἶπὼν τοιαῦτον καταλιθῆσαι ἀσέβειον, καὶ τὸ θεῖον ἠγεῖσθαι τοῦτοιοῖς ὁμοίον. ποδο γὰρ ἐ ὁ μέγας δόξολος ἐν τῇ πρὸς Ἀθῆνας οἰσὶν δημοσίᾳ φησὶ· ἄλλος οὐκ ἰσὸς ἀρχόντες τῆς θεοῦ, ἐκ ὁφείλουσιν νομῆσαι, χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χρυσῶματι τεχνικῶν ἐ ἐνδυμένης ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὁμοίον. τῆς ὃ αὐτῆς ἐνοίας ἐχέται ἐ τὸ οὐ λήλη τὸ ὄνομα κωελὸς ἑξ θεοῦ ὅτι ματαίω. τοῦτέστιν, ἐ καλέσας ἐ ἠγήσθη θεοῦ, ὅτι ἐκ ἀληθείας ἔπο ἰσὸς ἄλλο, ἀλλὰ ματαίω ἰσωνοίας καὶ ἐπὶ ὀνόματι τοιαύτης ἠξίωται. ἀλλ' ἡμῖν, ὡς ὁ μέγας διδάσκει δόξολος, εἰς θεὸς ὁ πατήρ, ὃς οὐ τὰ πάντα· καὶ εἰς κώελος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὐ τὰ πάντα· καὶ ἐν πνεῦμα ἀγίον, ἐν ὧ τὰ πάντα. οὐ φησὶ καὶ ἐφ' ὁπίσθους διὰ τῆς τῆς ὡς εἶπὼν ἐναλλαγῆς εἰσαγωγῆς μὴ ἄλλοις· τὰ γὰρ τελεῖ εἰς θεὸς μετ' ἀλλήλων νοοῦμενα, ὡς διδάσκει Γρηγόριος ὁ σοφός. οὐδενὶ οὐκ ἔστι ὄνομα τὸ ἰσὸς πάντων ὄνομα, ἢ τὸ σέβας, ἢ πῶ λατρεῖται ὁ λαὸς ἑξ Χριστοῦ μέγας ἐ σήμερον, πῶ τῆς ἀγίας ἐ ζωαρχικῆς τελεῆς, ὡς εἶπὼν μὴ ἄλλοις. πάντως ἄλλο τὸ λατρεῖσθαι τοῖς πῶ τοῖς ὡς εἶπὼν ἢ θεῶν ἢ ἀλλοῦ τοῦ ἡμῶν καὶ πάντῃ ἀμέτοχον πρὸς πῶ τοιαῦτον πλάττω περίσπον.

ANNO CHRISTI 757.

& sculpunt : & omnes vnde facti sunt , exsiccati sunt , & surdi ab hominibus facti sunt , & ea quæ cum ipsis efferuntur , fabri lignariæ artis excogitatio : & lignorum quæ in ministerium hominibus sunt , * efficientia in viri formam , & publicatio amentia eorum qui adorant ea quibus infertur . Videte , non dicetis , quia mendacium in dextera mea est . quod ad præscriptæ impietatis destructionem intulit . Nos ergo scientes & credentes in Filium Dei , qui est veritas & dextera Patris , alieni a prædicta prophetæ damnatione ostendimur . & secundum hoc opportune propheticum verbum dicam ; Quid paleæ ad frumentum ? Quæ familiaritas non subsistentis leuitatis , quæ ventilatur a spiritibus nequitia , eorum qui seruiunt creaturæ potius quam creatori , ad veræ Dei cognitionis * alumnus in omni plebe Christi inuenitur ? Illi enim de quibus hæc Isaias dixit , super vertices montium immolabant , & super colles sacrificabant , subtrus quercum & populū & arborem obumbrantem : quia * bene tegit , quemadmodum alius prophetarum Isaiæ coæuus clamat . Populus autem Christi regem sæculorum incorruptibilem , inuisibilem , solum & sapientem Deum adorat in aula sancta eius , adorationem in spiritu & veritate faciens , omnemque laudem & glorificationem viuificæ Trinitati incessanter offerens . Brevis autem finis idolorum , quem sapientia concionatur , id est horum demolitio , & quod non in sempiternum mancant , non a-

* Gr. transf. mutatio

Jerem. 23.

* Gr. nutritium fermonem , qui in omni Isai. 65.

* Gr. bonum regummentum, Q. 4.

1. Tim. 1.

καὶ γλύφοντες· καὶ πάντες ὅθεν ἐγένοντο ἐξηρανώθησαν , καὶ κωφοὶ ἕνεκα ἀνθρώπων ἐγένοντο , καὶ τὰ σωτῆρις τέκνονος ζυλωργικῆς τέχνης ἑπίνοια , καὶ ξύλων ἧς εἰς ὑπερησίου ἀνθρώποις μεταποιήσεις εἰς διδρὸς μέρφωσιν , καὶ θρίαμβος τῆς δυνάμεως ἧς προσκυνούτων αὐτοῖς . οἷς ἐπιφέρειται ἰδετε , ἐκ ἐρεῖτε , ὅτι ψεδδος ἐν τῇ δεξιᾷ μου . ὅτι τῆς προγεγραμμένης ἀσεβείας ὡς ἀναστρεπτικὸν ἐπιτήραγμα . ἡμεῖς οὐκ εἰδότες καὶ πιστεύοντες εἰς ἡμῶν τῆς θεοῦ , ὅς ἐστιν ἀλήθεια καὶ δεξιὰ τῆς πατρὸς , ἀλλότριοι τῆς εἰρημότητος τῆς προσφίτου ἀκνυμένα κατακρίσεως . καὶ κτλ ποδο δικάερος τὸ προσφικτικὸν ῥήμα ἐστὶν ἢ τὰ ἄλλα πρὸς τὸ σῖτον ; τίς οἰκειότης τῆς ῥιπιζομένης ὑπὸ ἧς πνύματων τῆς πονηρίας ἀνυποστάτου κουφόπτος ἧς λατρευόντων τῇ κήσῃ παρὰ τὸ κήσαντα , πρὸς τῆς ἀληθείας θεογνωσίας ἐξοφίμων λόγον , τὸ ἐν παντὶ τῷ λαῷ τῆς Χερσοῦ ἀρεσκυμῶν ; ἐκείνοι μὲν ἦν , πρὸς ὧν ταῦτα ὁ Ησαίας φησὶν , ἐπὶ τὰς κορυφαὶς ἧς ὄρειαν ἐθυσίαζον , ἐπὶ τῶν βουνοῖς ἐθυσίαν , ὑποκάτω δρυὸς καὶ λάλης καὶ δένδρου συσκιάζοντος ὅτι κελὸν σκέπη , ὡς ἔπρος τίς προσφίτης σύγχρονος τῷ Ησαίᾳ φησὶν . ὁ ἵ λαὸς τῆς Χερσοῦ τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτω , ἀοράτω , μόνω σφῶν θεῷ προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ ἀγία αὐτῆ , τῶν ἐν πάλμασι τῆς ἀληθείας προσκυνῶσιν ποιούμενος , πᾶσαν τε ἀνεσαν καὶ δόξολογίαν τῇ ζωοποιῷ τελεῖ δι προσφίτην διδωκῶς . τὸ δὲ πρὸς τῆς σφῶν δειγνυμένων τῶν εἰδώλων σωτῆρον τέλος , ἡσίου ὁ πούτων ἀφανισμὸς , ἐτὶ μὴ εἰσαεὶ αὐτὰ διαμείναι , ἐκ ἀλλο

ANNO CHRISTI 787.

787

ANNO CHRISTI 787.
 λοθεν η εκ της επιφανειας γεγονε τε μεγαλου θεοκα σωτηρος ημω Ιησοδ Χριστοδ, ω η εκκλησια αυτδ απο περατων εως περατων της οικουμηνης των αιμακ αυτδ αποποιησα, δια παντος εν βιβαεια ομολογει η δοξαζει. ουδεν ουω της εν κεινοις γεγραμμενης τειδων καταγνωσεως ο γνησιος & αληθης της πειδδης προσκυνητης λαοδ & Χριστοδ εις εαυτην αποσυρεται, εν τω αυτων ανδρων εικοναδ εχον προδ δαμνησιν τ αυτων δερετης. ωσπερ ουδε των μακαριω αποστολω Παυλω τ εν σαρκι απαγορονη προτιμω, & ποιδ κτηνομον δικαιοδξ βελοιδρωιδ επιτημωι, & προτιμωι τω Τιμοθεον, νομικωιδ προτιμωιδ, & αυτου εν τω ναω προσαγαγειν, μωμωιδ επιγαγειν & κατακρισιν. ου γδ απλωδ τα αποτελουιδρα σκοπειν χει, αλλα πανταχοδ σκοποδ τω προαποτων δοκιμαζειται. & η απιαδ αφησι τ ποιηντα, η ποιηνηον καταδικαζει. ει γδ μη ετο ακριβωιδ παραφυλαπειτο, ταχα ουδε αυτδ τε θεοδ & προσαγμαδ απηρηθητο προα ποιδ απιστοιδ γηησεται. ει γε γλυπτον, η ρουωχων βυτην απαγορονηδ τε νομου, τα κατασκιαζοντα το ιλασηειον επι της κιβωτοδ χερουειμ δοξηδ, ωιδ ο αποστολοδ ονομαζει, ποιαυτηδ ιωηρηον κατασκιαηδ. οιδ και πτω θιαη εποχειδαι δοξδαι ουμονον εκ της γεαφηδ διασκομεδα, αλλα η ο μακαρειοδ Αθανασιοδ το ψαλμικον ερωιδωιδων ρητον, ο καθημεροδ επι τω χερουειμ εμφαιηδι, ποιαυτωδ προ αυτων παραδιδωσιν εννοιαη. και ποι κεινων τ χερουειμ τα δεχευταδ ανωσα πτω φυσιν αυθεφοιδι πανταπασιν οντα. πτωμα γδ & πτω ιωαρχοιδ, και πασιδ
 Concil. Tom. 19.

liunde quam ex apparitione factum est magni Dei & saluatoris nostri Iesu Christi; quam ecclesia eius, quæ a finibus usque ad fines orbis terræ sanguine eius acquisita est, semper pie sentiens confitetur & glorificat. Nihil ergo reprehensionis idolorum, quæ in illis scripta est, germanus & verax Trinitatis adorator populus Christi in semet attrahit, sanctorum virorum imagines habendo ad rememorationem virtutis eorum: quemadmodum nec beato Paulo apostolo carnis prohibenti circumcisionem, & eos qui secundum legem iustificari volebant, increpanti, culpam aliquam infert aut crimen, quod circumciderit Timotheum legaliter, quod totonderit, atque in templo sacrificium obtulisse claruerit. Neque enim quæ patrantur, simpliciter intueri oportet; sed vbique intentionem * gestorum conuenit comprobati. Nisi enim hoc diligenter obseruetur, fortasse nec ipsius Dei præceptum sine calumniam penes infideles efficitur. * Quod autem sculptiles lege interdicante, qui obumbrabant propitiatoriu super arcam cherubim gloriæ, vt Apostolus nominat, talis * essent facturæ: quibus & diuinam quoque gloriam * contineretur, non solum ex scriptura discimus, sed & beatus Athanasius illud psalmi dictum interpretans, *Qui sedes super cherubim, appare*; talem de illis tradidit intelligentiam. Et certe illorum cherubim principalia ignota sunt omnimodis natura hominibus: spiritus enim & ignis existunt, & ab omni
 T t

* Gr. gerentium conuenit probati, quæ agentem vel etimine absoluit, vel contra damnat.
 * Gr. Siquidem sculptile siue constabile lege interdicante.
 Hebr. 9. * erant infidere,

Psal. 79.

ANNO CHRISTI 787.

corporali formatione atque natura extranea. Quæ enim de illis corpulentius a propheta dicta sunt, symbolicum & excellentem sensum habent, aliter intelligi * valentia secundum venerabilem rationem, & id quod incorporalia decet. Illudque dicere necessarium est, quoniam nequaquam Christiani eorum qui sibi sunt secundum carnem agnati, noti vel affines, speciem depingentes, colunt, aut aliquo reddunt dignos honore. Sed neque imperialium præceptorum potestati succumbentes talia excogitauerunt, super quibus iuste accusantur illi, qui dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, ut ait Apostolus: ita ut etiam ex hoc plane modo demonstretur, quod * calumnia quæ scripturæ inest, nobis non possit aptari. Ergo si pius de diuinitate opiniones ad corpulentias transferentes, & ea quæ Deo decibiles gloriæ atque seruitutis sunt, deferentes, aut secundum aliquid omnino minorantes de huiusmodi causa ostensi fuerimus, bene utique circumafferri haberent ea quæ occupant & abstrahunt nos a cultura & sedulitate, qua circa vnum & verum vtimur Deum. quod nunc e contrario videmus factum. Intendens enim quis cum disciplina imagini cuiusdam sanctorum, quemadmodum conueniens est, gloria tibi Deus, dicit, sancti cuiuslibet nomen adiiciens: ita ut per hunc quoque modum compleatur quod in oratione dicitur a nobis, quo & per inuisibilia & visibilia glorificetur sanctissimum nomen Christi.

* Gr. analogicum

* Gr. non valentia

Rom. 1.

* Gr. accusatio, quam inferre scriptura, nobis

σωματικῆς σχηματοεισίας ἀλλοτρίαν καὶ φύσεως. τὰ γὰρ ὡς αὐτῶν σωματικῶν ἦσαν τῷ θεωρητικῷ λεγόμενα, συμβολικῶς ἐκείνων ἐν τῷ ἐννοίᾳ ἐκείνῃ, ἐπέθετο νοῦν αὐτῶν. ὅτι διὰ τὴν ἐκείνων ἀσωμάτοις πρέποντα μὴ δυνάμει λόγον, καὶ ἐκείνῳ δὲ εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ὅτι οὐδαμῶς Χριστιανοὶ τῶν κατὰ σάρκα θεωρητῶν ἢ γνωρίμων καὶ φίλων τὸ εἶδος ἀναγράφοντες σέβουσιν, ἢ πῆμης πνεύματι ἀξιοδοῦν. ἀλλ' οὐδὲ βασιλικῶν προσεγγισμάτων ὑποκύνσαντες ἕξοσι, τὰ ποιῶντα ὑπονόησαν, ἀπὸ δικαίως ἐγκαλουῦνται ἐκείνοι, οἱ φάσκοντες εἶσοφοί, ἐμωραίνοντες, ἐκείνων δὲ δόξαν τῆς ἀφάρτου θεοῦ εἰς ὁμοίωμα εἰκότος φανερῶς αἰσθῆσαι, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος. ὡς ἐκ τούτου δεικνύει τῆς ἰσοπύου σαφῶς, ὅτι πρὸς ἡμᾶς ἀναρμοσον εἶναι τὴν θεωρητικὴν τῆς γραφῆς κατηγορίαν. εἰ μὲν οὖν οὕτως ὡς τῆς θεοῦ βίβλου εἰς πολλὰ πρὸς τὸ σωματικῶς μεταπερὶ μὲν, ἢ τὰ τῆς θεοπροποῦς δόξης πρὸς λατρείας καταλιπόντες, ἢ κατὰ πρῶτον ὅλους σμικρῶντες ἐκ τῆς τοιαύτης δεικνύμεθα ὑποδοξίας, καλῶς δὲ εἶχε θεωρητῶνται ἀπαγορευτὰ ἡμᾶς ἐκ ἀφίλοντα τὸ πρὸς ἑνὸς καὶ ἀληθινὸν θεὸν σεβασμότητος καὶ προσεδρείας. νῦν δὲ ποιῶντων ὁμοίωσιν ἡμῶν. πρὸς βλέπων γὰρ πρὸς μετ' ὁμοίωσιν εἰκότι ἡμῶς τῶν ἀγίων, ὡς τὸ εἶκος, δόξα σοὶ ὁ θεός, λέγει, ἡ ἀγία τὸ ὄνομα πρὸς εἰς. ὡς καὶ διὰ τῆς ἰσοπύου τούτου πληροδοῦν τὸ ἐν τῇ ἐκείνῃ λεγόμενον ὡς ἡμῶν, ἵνα καὶ δι' ὁμοίωσιν καὶ δι' ἀσθενῶν δόξα ζητηται τὸ πανάγιον ὄνομα τῆς Χριστοῦ.

ANNO CHRISTI 787.

ANNO
CHRISTI
787.

ἀλλ' οὐδὲ θεὸν πνα τῆς ἀγίων αἰδρωῶν
καλεῖν ἀνεχόμεθα· καὶ τοῖς κωλύουσιν
μόνου ὄντος θεοῦ τὴν ποικίλην προσω-
μίας τοῖς ἀναρεσῆσασιν αὐτῶν μεταδίδόν-
τος, ὡς ἐν τῇ ἱερωῇ τῆς ψαλμῶν ἀναγέ-
γραπτα βίβλω. οὔτε πάλιν ὡς ἰκανῶν
ἔχον νομίζοντες θεογνωσίας βεβαίωσιν
ταῖς ποικίλαις εἰκόνας, κατὰ φρονοδιδυ-
μῆς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς θεοῦ σωδρο-
μῆς, ἃς ἐν αὐταῖς ἡμέραις ἔνυκτος,
ψαλμικῶς ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐσπέρας ἔ-
πεσον ἢ μεσημβρίας ἀλογεῖν τὸ θεόν,
καθὼς φησὶν ὁ Δαβὶδ, ἢ μάλιστα ἐν
τῷ καιρῷ τῆς δεῖας μυσταγωγίας ἔλ-
τουργίας· ἀλλ' ὡς ἀσφαλῶς ἐπιστάμε-
νοι ἐκ ἀλλοθεν ἡμῖν τὴν ἐλπίδα περὶ
ζίνεσθαι τῆς σωτηρίας, ἢ ἐκ τῆς περὶ τὸ
μόνον ἀληθινὸν θεόν (ὅτι ἐν τῇ αἰδί προσ-
κυνοῦμεν δις τοῖς πνεύμασι καὶ ὁμολο-
γίας, τῆς μὲν ἐν καρδίᾳ σωτιστικῆς,
τῆς δὲ διὰ σώματος περὶ φερομένης·
καρδίᾳ τῆς πνεύματι εἰς δικαιοσύνην,
σώματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν·
διὰ πάντας τὴν αἰώνιον αὐτῆς τῆς ποιή-
σαντος ἡμᾶς θεοῦ ἐν τῷ σώματι ἔχοντες,
ἢ τῆς ἰψώσεως αὐτῆς ἐν τῷ λαφύργι φέ-
ροντες, παρὸς ὁ λαὸς τῆς Χερσοῦς τῆς με-
τάληψεν τῆς παναγίου αὐτῆς σώματος ἢ
αἱμάτων, δι' ὧν τὴν μνήμην τῆς θανάτου
αὐτῆς ἢ τῆς ἀναστάσεως καὶ τὴν αὐτῆς τε-
λοδιδυμῶν ἀφάδου, ἀκορέσω ἐπιθυμία
ἢ θεοκινήτω σπουδῇ κατεπέμψον) μᾶλ-
λον, ἢ ἐπὶ ταῖς πηγὰς τῆς ὑδάτων ἢ ἐ-
λαφος. ἀλλὰ μὴδ' ἐκείνο σκαμδαλι-
ζέτω πνας, τὸ ἐμπερᾶσθαι τῆς εἰκόνων
τῆς ἀγίων φωταγωγίαν ζίνεσθαι ἢ ἀ-
δηθυμίας. συμβολικῶς γὰρ τελείωσαι
τὰ ποικίλα περὶ πνεύματι ἐμείνων ἐπε-
νοήθη, ὧν μὲν Χριστοῦ ἢ ἀπάπτωσις, ὧν ἢ
illorum excogitata sunt, quorum cum Christo requies est, quorum

Sed neq; Deum quemdam san-
ctorum virorum vocare pati-
mur: quamquam huiusmodi ap-
pellationem is qui proprie so-
lus & vnus est Deus, illis qui fi-
bi placuerint, largitus sit, quem-
admodum in sacro psalmorum
scriptum est libro. Neque rur-
sus vt sufficientem habere nos
arbitrantes Dei cognitionis cer-
titudinem, tales imagines, par-
uipendimus vel spernimus con-
cursum qui in ecclesiis Dei fit;
sed die ac nocte, imo vt cum
psalmo dixerim, vespere & ma-
ne & meridie Deo benedici-
mus, & maxime in tempore di-
uini sacrificii ac officii: Quin
potius vt liquido scientes, non
aliunde nobis spem prouenire
salutis, nisi ex pia fide & con-
fessione quæ in vnum Deum,
qui in Trinitate adoratur, effi-
citur: quarum vna quidem in
corde consistit, altera vero in
ore profertur: (*Corde enim cre-
ditur ad iustitiam, ore autem
confessio fit ad salutem*) semper
laudem ipsius Dei qui fecit nos,
in ore habemus, & exaltationes
eius in faucibus ferimus, om-
nisque plebs Christi ad perce-
ptionem sanctissimi corporis e-
ius & sanguinis, per quæ me-
moriā mortis eius & resur-
rectionis secundum ipsius ce-
lebramus traditionem, insatia-
bili desiderio & diuinitus mo-
ta industria perurgetur magis,
quam ceruus ad fontes aqua-
rum. Sed nec illud scandalizet
quosdam, quod ante imagines
sanctorum luminariorum con-
cinnatio & suaui odoris thy-
miamata fiunt. Symbolice nam-
que talia celebrari ad honorem

Psalm. 81.

Psalm. 54.

Rom. 6.

Psalm. 149.

Psalm. 41.

Homil. in
40. marty-
res.

* Gr. reple-
tionis

Matth. 18.
* cum hoc
imp.

* Gr. totæ

* Gr. omni-
no dandæ
non sunt
aures;

honor in eum recurrit: hoc probante Basilio sapiente, quia honor circa bonos confuorum approbationem habet benevolentia erga communem exhibitæ Dominum. Indicia sunt namque sensibilia lumina diuini ac sine materia luminis dati: porro aromatum incensum purissima & totius sancti Spiritus inspirationis & * refectio- nis insigne. Et hæc quidem veluti contra emergentes opposi- tiones & contradictiones, quæ quasi ex scripturis prætendun- tur, scribenda considerauius; rogantes, vt id quod sine scan- dalo & turbatione populi sit, omnimodis perfequamini: præ- fertim cum, ne vnus ex mini- mis contemnatur, præcipiat Dominus; similiter autem & ne scandalizetur, * importabilem ferat & terribilem iis qui hoc fecerint, damnationem. Nunc autem & ciuitates * omnes & multitudines populorum non in paucis super hoc tumultu consistunt: in quo ne nos obnoxii appareamus, omni studio procuremus. Præ omnibus prouidendum est nobis, quod mentem meam commouet, ne occasionem elationis hinc capiant ii qui contra fidem nostram inimici sunt crucis Christi, dicentes, quod vsque nunc Chri- stiani errassent. Nisi enim hoc idololatriam esse cognouissent, nequaquam modo manufacto- rum abiectio fecissent. Quod quantam iniuriam & depositio- nem inferat fidei quæ in Christum est, vnusquisq; confessus extiterit. Siquidem & hoc quasi quid verisimile profecto dicturi sunt, quoniam his qui semel errauerunt, * omnino persuaderi non poterit; quippe penes quos veritas non est.

ἡ τιμὴ εἰς αὐτὸν ἀνατρέχῃ· τὸ τοῦ λέγον-
τος Βασιλείου ἔσοφος, ὅτι ἡ χάρις τοῦ
ἀγαθοῦ τῶ ὁμοθυμῶν τιμὴ δὲ δέξιν
ἔχῃ τῆς χάριτος τοῦ κοινῶν δεσποτικῆς δι-
νοίας. σύμβολον μὲν τὰ αἰδητὰ φῶτα
τῆς αὐτοῦ ἐδείας φωσφορίας ἢ τῆς
ἀρωμάτων ἀναθυμιάσεως, τὰ ἀραιφροῦς
ἐὼς τῆς ἀγίου πνεύματος ἀπειρίας
τε καὶ πληροφύσεως. καὶ ταῦτα μὲν ὡς
χάρις τῆς ὑποφωτιστικῆς ἀνηψέσεως, καὶ
τῆς ἐκ τῶ γραφῶν δίδου προειρημένου
ἀπλοῦς χάριτος σωείδου, ἡρα-
καλωῦτες τὸ ἀσκανδαλίσαν τῶς λαοῖς
καὶ ἀπὸ εὐαγγ. παντὶ ἴσῳ μετὰ δὲ
κείνῳ ἡμῶν, ὅπως καὶ τῶν μικρῶν ἐνός
μὴ καταφρονεῖν παραγγέλλει ὁ κύ-
ριος· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ σκανδαλίσαν
ἀφόρητον ἐφοβερῶν τῶς τῶ τοῦ ἁγίου
τοῖσιν ἐπάγει κατεκρίσιν. νῦν δὲ πόλεις
ὄλαι ἐπὶ πληθὺν τῶν λαῶν ἐκ ἐν ὀλί-
γῳ ὡς τοῦτο θυροῦ τῶν τυχαλοῖσιν·
οὐ ἡμεῖς μὴ αἱμοὶ φανῶμεν διὰ πάσης
ποιμασίμεθα αὐτοῦ. ἵνα ἔρ' ἀπαντα ἢ
περὶ ἡμῶν, ὅπως μου κατασείει
πλὴν δαίμονι, τῶ μὴ ἀφορμῶν ἐπαρ-
σεως ἐνπεδῶν λαβεῖν τοῦ καὶ τῆς πίστεως
ἡμῶν, τῶν ἐχθροῖς τῶ σαυροῦ τῶ Χει-
σοῦ· ὡς ἐ λέγειν αὐτοῦ, ὅτι μελεῖ
νῦν ὁ Χριστιανοὶ ἐπλανῶντο. εἰ μὴ τῶ
εἰδωλολατρείῳ ἠδύσαν τὸ τοιοῦτον, ἐκ
αὐτῶν τῶν πλὴν τῶ χρησιμοῦτων ἀπο-
βολῶν ἐποίησαν. ὅπως πῶσω ὑβείν
καὶ κατάρσειν περὶ τῶ τῆς εἰς
Χριστὸν πίστε, πῶς τῶ ὁμολογήσε. παύ-
τως τῶ καὶ ποδο κατὰ τὸ εἰκὸς λέ-
γειν αὐτοῖς ἔσται, ὅτι τῶς ἀπαξ πλανῶ-
μενοῖς ἐκ ἔστιν ὄλως πείθεσθαι, ὡς
τῶς ἀληθείας ἐκ οὐσης παρ' αὐτοῖς.

ANNO
CHRISTI
787.

ANNO CHRISTI 797.

ἢ δὲ, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὰ πάντα βίσε-
 βέσαστο καὶ φιλόχριστοι ἡμῶν βασι-
 λείας σήλω δληθῶς τῆς οἰκείας φιλο-
 δείας, πλὴν περὶ τῆς βασιλείων λέ-
 ζω εἰκόνα ἐγείραντες, ἐν ἧ τῆς ἀποστό-
 λων καὶ προφητῶν ἀναδείκνυσι τὰς
 ιδέας, καὶ τὰς τούτων περὶ τῆς κρείου
 ἐγγράψαντες φωνὰς, τῆς ἑαυτῶν πε-
 ποιήσεως τὸ καύχημα (Ὡ) σωτήριον
 σωτῆρον αἰνεῖν ἔχουσι; κεφάλαιον δὲ
 ἐπὶ τοῖς λεγομένοις τὸ εἰς εἰκόνας δια-
 φόρους (Ὡ) θεὸν θαυματουργῆσαι, περὶ
 ὧν πολλοὶ πολλὰ ἰσορεῖν βούλονται.
 οἷον ἀρρώστων θεραπείας, ὧν καὶ
 ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν πείρᾳ γέροντα μὲν πε-
 ρεργῶν ἀναλύσας, αἱ καθ' ὑπνοῖς
 πολλάκις τῆς γεγραμμένων ἐπιφά-
 νειαι. τὸ δὲ πάντων μάλα ἐμφανέ-
 σατον, μηδεμίαν ἀπὸ πρῆσεως ἢ ἀμ-
 φιβολίας πρὸς ἀνεγρόμενον, ἢ ἐν Σω-
 ζοπόλει τῆς Πισιδίας τὸ περὶ ἰσαρχου-
 σα εἰκὼν τῆς παναρχαίου θεοτόκου, ἐν
 τῆς γεγραμμένης παλάμῃ αὐτῆς πλὴν
 τῆς μύρου βλύσιν περιέχουσα· οὗ πρὸς
 θαύματος μάρτυρες πολλοί, εἰ δὲ νῦν
 οὐχ ὁρᾶται ἢ τῆς αὐτῆς τῆς εἰκόνης γινο-
 μένη θαυματουργία, οὐ μὴν τὸ ποδοτῆ
 περιέχου ἀπιστηθῆσεται· ἵνα μὴ ὁμοίως
 ἅπαντα κρίνωνται τὰ ἐν ταῖς περιέχουσιν ἢ
 ἀποστόλων ἰσοροῦμενα ἐν δεξιῇ τῆς κη-
 ρυγματῶς σημεῖα ἔχεισιν αὐτὰ διά-
 φορα τῆς πνιμῆτος, παντῶν οὐδαμῶς
 ἐνεργούμενα· τῆς φιλαδελφίου θεοῦ
 διὰ τῆς ποιότητος συγκαταβάσεως ἐδὲν
 ἀδελφῆρον διακεκμημένους βεβαγοῦσιν
 εἰς τὸ περὶ αὐτῶν πῆσιν ἐργαζομένου, ἔα-
 μα τὰ τῆς οἰκείας διωδμεως ἔχει διὰ τῶν
 τῶν δεικνύοντος, καὶ ἀπὸ τῆς τῆς ἀπο-
 στόλων ἐγένετο. ποτὲ μὲν γὰρ ἢ τῶν τῶν
 dum apostolorum factum est tempore. Aliquando enim horum

Porro quid plura dixerim, cum
 & ipsi per cuncta piissimi & a-
 mici Christi imperatores nostri
 tabulam veraciter proprii dei-
 tatis amoris, id est, imaginem
 quæ ante regalia est, erigen-
 tes, & in ea apostolorum &
 prophetarum imponentes ef-
 figies, & horum de Domino
 inscribentes voces, confidenti-
 æ suæ glorificationem salu-
 tarem crucem esse prædicau-
 runt? * Capita vero sunt,
 quæ dicunt, per imagines di-
 uersas Deum operatum mira-
 cula, de quibus multi multam
 historiam texere volunt: utpu-
 ta infirmitatum medelas, quas
 & ipsi nos experti sumus, &
 circumventionum resolutiones,
 * quas in somnis per picturas
 crebro conspeximus. Porro ma-
 xime omnium manifestissimū,
 & nullam cōtrouersiam vel am-
 biguitatem sustinens, est, quod
 imago quæ pridem Sozopoli
 Pisidiæ intemeratæ Dei geni-
 tricis fuit, ex depicta palma
 sua unguenti emanationem pro-
 fuderit. Cuius miraculi testes
 sunt multi. Licet autem nunc
 huiuscemodi non fiat opus mi-
 raculi, non tamen incredibili-
 a erunt priora, ne pari mo-
 do incredibilia iudicentur quæ
 in actibus apostolorum sunt de-
 scripta in principio prædica-
 tionis signa diuersa & chari-
 smata Spiritus, quæ nunc mini-
 me patrantur; amatore homi-
 num videlicet Deo per talem
 condescensionem eos qui in-
 firmiores * erant, potentiores * sunt
 in fide sua perficiente, & pa-
 riter suam virtutem etiam * per * per hæc
 hos ostendente, quemadmo-

* Gr. Caput vero eorum quæ dicuntur, per imag.

* Gr. & crebras depictorum in somnis visiones.

* sunt * per hæc

* Gr. de vestibus pendencia

Mat. 5.

Lib. 7. c. 14.

Matth. 16.

* pass.

Matth. 9.

Ibidem.

ymbra, aliquando vero * vestium sublata sudaria sanitates præstabant. Sicut ergo in illis non omnis corporis ymbra, sed Petri tantummodo dabat laborantibus medelam: similiter & sudaria non omnis vestimenti, sed Pauli solummodo sanabant infirmos, in satisfactionem fidei eius qui ab ipsis prædicabatur, qui gratiam suam etiam per inanimata demonstrabat: ita & super imaginibus sæpe fieri placuit; non in omni imagine vel pictura talis speciei beneficii inter credentes effecta, sed in solis sanctorum, vel etiam eiusdem Domini: quo non suapte intelligerentur sanitates accedere, sed ex sola gratia Dei nostri. Dignum autem, ut reor, est, neque illud prætermittamus, quod Eusebius Pamphili in ecclesiastica historia posuit: quia in Paneade ciuitate, quam Cæsaream Philippi euangelium nominat, fertur domum esse sanguinis fluxum * patientis mulieris, quæ fimbria saluatoris sanata est, sicut scriptum est in euangeliis. Cuius domus pro foribus aiunt statuum de ære factam stare, imaginem ferentem Domini: contra quam formam mulieris genibus prouolutæ consistere, palmis extensis supplicanti similem; in recordationem miraculi quod factum est circa se, hoc ab ea sollicitè acto: & quod ad pedes statuæ in nomine Domini factæ, herba quædam oritur noua speciei ac ignota, quæ variorum languorum medicamentum est; quod per seipsum vidisse Eusebius ait: manifeste sal-

ουια, ποτε ὃ τὸ ἱματίον ἀπηρτημένον σουδάριον τὰς ἰάσεις παρέειχον. ὡσπερ οὐκ ἐν ἐκείνοις οὐ πάντος σάματ' οὐκ οὐκ, ἀλλὰ τὸ Γέφυρον μόνου πλὴν δευτερίαν ἐδίδου τοῖς κάμνοισιν ὡσαύτως ἐπὶ σουδάριον οὐ πάντος ἱματίου, ἀλλὰ τῆς Γαύλου καὶ μόνων ἰατρῶν ἀδενουώτας, εἰς πληροφροῦν πίστεως τῶν ὑπὸ αὐτῶν κηρυττομένων θεοῦ, ὡσαύτως πλὴν οὐκείαν χεῖρα ἐδιδάτ' ἀψύχων δόποδ' ἐκινώτως: οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν εἰκόνων πολλάκις νυδουκισε γίνεσθαι, ἐκ ἐπιπίσης εἰκόνος ἢ χειρῶν τῶν ποιούτου εἰδούς τῆς βεργεσίας ἐν τοῖς πιστεύουσι γινόμενου, ἀλλ' ἐν μόναις ταῖς τῆς ἀρίων, ἢ ἐκ αὐτῶν κελίου. ὡς μὴ ἐκ ταυτομάτου ὑπονοεῖν τὰς ἰάσεις συμβαίναν, ἀλλ' ἐκ μόνης τῆς τῶν θεοῦ ἡμῶν χεῖρος. ἀξίον δὲ, ὡς οἰμαι, μηδὲ ἐμείνω ἀπαρσήμενον καταλιπεῖν, ὅπῃ ὁ Γαμφίλου Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτῶν τέθεικεν ἰσορῆα. ὅπῃ ἐν Γανεδδὶ τῇ πόλει, ἡνὶνα Καισαρείαν πλὴν Φιλίππου τὸ βλαβέλιον ὀνομάζει, λέγεται ὁ οἶκος ἐπὶ τῆς αἰμορροούσης γυναικὸς, ἢ πρὸ τῶν κρασσέδων τῶν σωτήρος ἰάσθαι, ὡς γέγραπται ἐν τοῖς βλαβελίοις. οὐ πρὸς οἴκου παρὰ τῆς πύλας ἀνδριάντα φησὶν ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον εἶσθαι, εἰκόνα φέροντα τῶν κελίου. ἀντικρὺ δὲ ἐκτύπωμα γυναικὸς ἐπὶ γόνυ κεκλιμένης ὑπαρχάν τεταμμένης ἐπὶ τῶν παρὰ τῶν χερσῶν, ἰκετευούσης ἑοικώς, εἰς ἀνάμνησιν ἕως αὐτῶν θαύματος τοῦτου αὐτῆς σουδαρέντος. ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ποσὶ τῶν εἰς ὄνομα τῶν κελίου γυμνῶν ἀνδρῶν καὶ βοτάνης ἀναφύεται ξένη τὸ εἶδος, καὶ οὐ γνωρίμη, ἢ πρὸς παντοίων νοσημάτων ἰατρῆον γίνεται. ὅπῃ ἐκ αὐτοῦ ψεῖος ἀραλαβεῖν ὁ αὐτὸς Εὐσέβιος ἐφη. παρὰ δὲ τῶν τῶν σωτήρος

ANNO CHRUTI 747.

Ephes. 2.

stro, Paulo videlicet diuino apostolo : *Christus pax nostra, qui fecit utraque unum.* Ipsum decet gloria, honor & adoratio cum Patre & sancto Spiritu, nunc & semper & in sæcula sæculorum. Amen.

Sancta Synodus dixit : Diuinitus sonantium patrum doctrinæ nos correxerunt. Ex ipsis haurientes veritatem potati sumus. Eos sequentes, mendacium persecuti sumus. Ab eis edocti, venerabiles imagines salutamus. Patres prædicant, filii obedientiæ sumus, & congratulamur in facie matris, traditione ecclesiæ catholicæ. Credentes in vnum Deum, in Trinitate laudandum, honorabiles imagines salutamus. Qui sic se non habent, anathema sint : qui ita non sentiunt, procul ab ecclesia pellantur. Nos antiquam legislationem ecclesiæ catholicæ sequimur. Nos iura patrum conferuamus. nos eos qui addunt quid vel auferunt ex catholica ecclesia, anathematizamus. Nos subintroducunt nouitatem Christianos accusantium anathematizamus. Nos venerabiles iconas salutamus. Nos eos qui sic se non habent, anathemati submittimus. Christianos accusantibus, id est, imagines confringentibus anathema fit. His qui assumunt dicta sanctæ scripturæ, quæ sunt contra idola, in venerabiles imagines, anathema. His qui non salutant sanctas ac venerabiles iconas, anathema. His qui appellant sacras imagines idola, anathema. His qui dicunt,

λου Παύλου τῆς θεοῦ ἀποστόλου· Χριστός ἔστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν αὐτῷ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ τῷ πατρὶ καὶ τῷ πανάγιῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς πάντοτε αἰῶνας τῆς αἰώνων. Ἀμήν.

ASVO
CARITI
747

Ἡ ἀγία συνόδος ἐξέβησεν· τῆς θεοφρόνων πατέρων αἱ διδασκαλίαι ἡμᾶς διαφωσάτωσαν. Ἐξ αὐτῶν δευσαμένοι τὴν ἀλήθειαν ἐπιπέδημεν. αὐτοῖς κατακολουθήσαντες, τὸ ψεῦδος ἐδίωξαμεν. τῶν αὐτῶν διδάχθεντες, τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἀσπαζόμεθα. πατέρες κληρικοί, τέκνα ὑπακούοντες ἐσμεν, καὶ ἐγκωμιάζομεθα ἐν προσώπῳ μηδὲς τῆ παραδόσεως τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. πειθόμενοι εἰς ἓνα θεόν ὅτι ἐν τριῶν ἀνυμνέμενον, τὰς τριῶν εἰκόνας ἀσπαζόμεθα. Ὁ μὴ οὕτως ἔχοντες ἀνάθεμα ἔσωσαν. Ὁ μὴ οὕτως φρονουῶντες πόρρω τῆς ἐκκλησίας ἐκδιωχθήτωσαν. ἡμεῖς τῆς δευσαμένης τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπακολουθοῦμεν. ἡμεῖς πάντες θεοφιλοῦντες τῆς πατέρων φυλάξομεν. ἡμεῖς πάντες προσεδέχθημεν, ἢ ἀφαιρουῦντας ἐκ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀνάθεμα τῶν πατέρων. ἡμεῖς τὴν ἐπίστακτον καινοτομίαν τῆς Χριστιανοκατηγόρων ἀνάθεμα τῶν πατέρων. ἡμεῖς τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἀσπαζόμεθα. ἡμεῖς πάντες μὴ οὕτως ἔχοντας τῶ ἀνάθεμα καὶ καταβάλλομεν. τοῖς Χριστιανοκατηγόροις, ἢ τοῖς εἰκονοκλάταις ἀνάθεμα. τοῖς ἐκλαμβάνουσι τὰς τῆς θείας γραφῆς ῥήσεις, τὰς κατὰ τῆς εἰδώλων, εἰς τὰς σεπτὰς εἰκόνας, ἀνάθεμα. τοῖς μὴ ἀσπαζομένοις τὰς ἀγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας ἀνάθεμα. τοῖς δὲ

καλοῦσι τὰς ἱεράς καὶ σεπτὰς εἰκόνας εἰδῶλα, ἀνάθεμα. τοῖς λέγουσιν, ὅτι

ANNO
 CHRISTI
 787.

ὅτι ὡς θεοῖς Ἐπισημανοὶ τῆς εἰκόσι
 παροτρύνοντες, ἀνάθεμα. τοῖς κοινω-
 νοδοῖν ἐν γὰρ τῆς ὑβελήτοις ἔπι-
 μαρτοῖσι τῆς σεπταῖς εἰκόσι, ἀνάθεμα.
 τοῖς λέγοντι, ὅτι πλὴν Χριστοῦ θεοῦ
 ἡμῶν ἄλλος ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς εἰ-
 δώλων, ἀνάθεμα. τοῖς πλὴν τοῦ λέγον-
 τὶν καθολικῆς ἐκκλησίας εἰδωλὰ πο-
 τε δεδέχθαι, ἀνάθεμα.

Καὶ μετὰ τὸ ἐκφωνηθῆναι τῶν
 παροτρυνόντων ἀνάθεμα τοῖσι
 διὰ χάριτος, ἡ ἀγία συνόδος, ἀναγιγνώ-
 σκων Εὐθυμίου Ἐπισκόπου Σαρδεῶν,
 ἔξεφώνησε τὰ ὑποταγμένα.

Τὴν τῆς θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ ἐμπληροῦντες διὰ τὸ παρ-
 ούσαι ἡμῶν ἀγίοι πατέρες ἡμῶν, ὅτι
 αὐτῶν δόξαν αὐτοῖς λυχνῶν τῆς θείας
 γνώσεως οὐχ ὑπὸ τῶν μόδιον ἐκρυ-
 ψαν, ἀλλ' ἵνα πλὴν λυχνίαν ἀνέστη-
 καν τῆς ἀφελιμωτάτης διδασκαλίας.
 ἵνα λαμβάνῃ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ, του-
 πέσι τοῖς ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἡγυ-
 νηθεῖσι, διὰ τὸ μήποτε παροτρύνοντες
 παρὰ λίθον τῆς πόδα τῆς αἰρετικῆς
 κακοδοξίας τῆς δισθεῶς ὁμοιοτροῦ-
 των τῶν κύριον. αὐτοὶ γὰρ πᾶσαν
 πλάνην αἰρετικῶν ἔξωθεν, καὶ τὸ
 σεσηπὸς μέλιον, εἴ πως ἀνίστα νοσεῖ,
 ἐκκόπιοι. καὶ τὸ πύον κατέχοντες, τὴν
 ἄλωνα κατὰ τοῖσι. καὶ τὸ μὴ σῖτον,
 ἡτοι τῶν ἔσφινον λόγον, τῶν σπείρον-
 τα καρδίαν ἀνθρώπου, ἀποκλείουσιν
 ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς καθολικῆς ἐκκλη-
 σίας, τὸ δὲ ἀγρῶν τῆς αἰρετικῆς κα-
 κοδοξίας ἔξω ῥίψαντες, κατὰ καίου-
 σι περὶ ἀσβέσω. διὸ καὶ ἡ ἀγία καὶ
 οἰκουμένη αὐτῆς συνόδος, ἡ διδοκία
 θεοῦ καὶ Ἐπισημανοῦ τῆς δισθεῶν καὶ
 πιστοτέρων ἡμῶν βασιλέων, Εἰρλήως
 Concil. Tom. 19.

quod veluti ad deos Christia-
 ni ita ad iconas accedant, ana-
 thema. His qui communicant
 scienter iniuriam & inhonoran-
 tiam inferentibus venerabilibus
 imaginibus, anathema. His qui
 dicunt, quod excepto Christo
 Domino nostro, alius nos erue-
 rit ab idolis, anathema. His qui
 audent dicere, catholicam ec-
 clesiam idola aliquando rece-
 pisse, anathema.

Et postquam prolati sunt præ-
 fati anathematismi per char-
 tam, sancta Synodus, legente
 Euthymio episcopo Sardis, pro-
 nuntiauit subter annexa.

Dei & saluatoris nostri Iesu
 Christi diuinum adimplentes
 præceptum sancti patres nostri,
 lucernam sibi diuinæ cognitio-
 nis ab eo datam non sub modio
 absconderunt, sed supra cande-
 labrum posuerunt vtilissimi ma-
 gisterii, ut luceat omnibus qui
 in domo, id est, qui in ecclesia
 catholica nati sunt: ne forte of-
 fendat aliquis eorum qui pie
 confitentur Dominum, ad lapi-
 dem hæreticæ & malæ opinio-
 nis pedem suum. Ipsi enim om-
 nem errorem hæreticorum fo-
 ras expellunt, & putrefactum
 membrum, si insanabiliter clan-
 guet, excidunt; & ventilabrum
 habentes, aream purgant: & tri-
 ticum quidem, id est, verbum
 quod nutrit, quodque confir-
 mat cor hominis, includunt in
 horreo catholicæ ecclesiæ: pa-
 leam autem hæreticæ ac ma-
 læ opinionis foras proiicientes,
 comburunt igne inextinguibili.
 Quamobrè sancta & vniuersalis
 hæc Synodus beneplacito Dei
 & nutu piorum & fidelissimorū
 imperatorum nostrorum, Irenæ

Matth. 5.
 Marc. 4.
 Luc. 8.

Matth. 3.

nouæ Helenæ, ac noui Constantini huius Deo conseruandi germinis, congregata secundo in hac Nicensium clara metropoli, per lectionem considerans memorabilium & beatorum patrum nostrorū dogmata, ipsum quidem Deum glorificat, a quo illis datus est sermo ad doctrinam nostram, & ad perfectionē catholicæ & apostolicæ ecclesiæ: aduersus vero eos qui non sentiunt ea quæ illi, sed obumbrare moliantur eam quæ vere est veritas, per nouitatem suam, psalmi concinunt vocem: Quanta malignati sunt inimici in sancto tuo, & gloriati sunt dicentes, quia non est magister, & nos non cognoscet tractantes dolose verbum veritatis. Nos autem per omnia eorumdem deiferorum patrum nostrorum dogmata & præcepta tenentes, prædicamus vno ore & vno corde, nihil addentes, nihil auferentes ex his quæ ab illis tradita sunt nobis; sed in his roboramur, in his confirmamur: ita confitemur, ita docemus, quemadmodum sanctæ ac vniuersales sex Synodi definierunt & firmauerunt. Et credimus in vnū Deum Patrem omnipotentē, omnium factorem visibilium & inuisibilium: & in vnum Dominum Iesum Christum vnigenitum Filium & Verbum eius, per quem omnia facta sunt. Et in Spiritum sanctum Dominum & viuificantem, consubstantialemque & consempiternum eidem Patri & Filio eius, qui vna cum eo sine initio est. Trinitatem inconditam, indiuisam, incomprehensibilem, incircumscriptam: eandem totam ac solam

Psalm. 73.

ἧς νέας Ἑλένης, καὶ νέου Κωνσταντίνου τοῦ τῆς πατρὸς Θεοφύλακτου βλαστῶ, συναθροισθῆσαι ἐν ταύτῃ τῇ Νικαίων λαμπρῇ μητροπόλει τὸ δευτέρου, διὰ τῆς ἀγαθότητος καταιποήσασα τῆς ἀοιδμῶν καὶ μακαρίων πατέρων ἡμῶν τὰ δόγματα, αὐτῶν μὲν Θεοῦ Θεὸν δοξάζει, παρ' οὗ ἐδόθη ἐκείνοις λόγος πρὸς ἡμετέραν διδασκαλίαν, καὶ πρὸς καταιρπισμὸν τῆς καθολικῆς & ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. * Ἐὐὐ δὲ μητὰ ἐκείνων φρονουῦντας, ἀλλὰ συσκοῦσαι μηχανωμένοις πλὴν ὄντως ἀληθείᾳ διὰ τῆς αὐτῶν κακοπομίας, πλὴν ψαλλόμενῳ κατεπαροδοῖσι φωνῶν. ὅσα ἐπονηρῶσαντο Θεοῦ ἐχθροὶ ἐν τῷ ἀγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχῶσαντο λέγοντες, ὅτι ἐγὼ εἰμι διδάσκαλος, καὶ ἡμᾶς οὐ γινώσκουσι δόλουῦντας τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας. ἡμεῖς δὲ κατὰ πάντα τῆς αὐτῶν θεοφόρων πατέρων ἡμῶν τὰ δόγματα καὶ ἀρχαίματα κρατοῦντες, κηρύσσοντες ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, μηδὲν προσιδόντες, μηδὲν ἀφαιρουῦντες τῆς ἐξ αὐτῶν παραδοθέντων ἡμῖν. ἀλλὰ τοῦτοις βίβλαμεθα, τοῦτοις σπυρίσμαμεθα. οὕτως ὁμολογοῦμεν, οὕτως διδάσκομεν, καὶ ζωὴς αἱ ἀγαθὴ καὶ οἰκουμένη καὶ ἐξ σωσθῆναι ὡρίσαν καὶ ἐβέβαιωσαν. καὶ πιστεύομεν εἰς ἓνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ποιητὴν ὄντα τῆς ἀόρατων. καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν Θεοῦ μονογενῆ υἱὸν καὶ λόγον αὐτοῦ, δι' οὗ πάντα γέγονε. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον & ζωοποιόν, ὁμοούσιον τε & συναΐδιον αὐτῷ τε τῷ πατρὶ καὶ τῷ συνδραρχῷ αὐτοῦ ἡμῶν. Ἐξ ἧς ἀπέβησαν, ἀμέριστον, ἀκατάληπτον, ἀσέληστον. τὸ αὐτῷ ὅλῳ & μόνῳ λατρευ-

ANNO CHRISTI 787.

ἐκείνῳ καὶ ἐκείνῳ.

ἡμῶν.

ANNO CHRISTI 787.

πῶ τε ἐπεσοικωνητῶν καὶ σεβασμιον·
 μίαν θεότητα, μίαν κυριότητα, μίαν
 ἔξουσίαν, μίαν βασιλείαν καὶ διωά-
 μιν, ἥ τις τῆς ὑποστάσεως διαρείται ἀ-
 διαρέτως, ἐπὶ οὐσίᾳ συνάπτεται διη-
 ρηδύως. ὁμολογουμένου δὲ καὶ ὅτι ἕνα
 τῆς αὐτῆς ἀγίας καὶ ὁμοοσιούτου τελευτῆς,
 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὅ-
 λην ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκω-
 θέντα, ἐνανθεσθῆσαντα, ἐσωσάντα
 διὰ τῆς σωτηριώδους αὐτοῦ οἰκονομίας,
 τῆς τε πατρὸς καὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ τῆς
 εἰς οὐρανοὺς ἀνόδου, καὶ γένεσιν ἡμῶν, καὶ ἀ-
 παλλάξαντα ἡμᾶς τῆς πλάνης τῆς εἰδω-
 λων, ἐὼς φησὶν ὁ προφήτης· οὐ πρέ-
 σβις, ἐκ ἀγγελος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος
 ἔσωσεν ἡμᾶς, ὡς ἡμεῖς ἐπόμυθοι, καὶ
 πῶ πούτου φωνῶν οἰκειούμενοι, μεγα-
 λοφώνως βοῶμεν· οὐ σωδοὺς, οὐ βα-
 σιλέων κράτος, οὐ συνωμοσίαν θεοσυ-
 γείης τῆς εἰδώλων πλάνης πῶ ὁ-
 κλησίᾳ ἠλυθῆσαν, καὶ ὡς ἐληθῆ-
 σθησεν τὸ Ἰουδαϊκὸν συνέδριον, καὶ τῆς
 σεπιδῶν εἰκόνων φρυαχθέν· ἀλλ' αὐτὸς
 ὁ τῆς δόξης κύριος ἐνανθεσθῆσας θεός
 καὶ ἔσωσεν, καὶ τῆς εἰδωλικῆς ἀπάτης
 ἀπήλλαξεν. αὐτὸς πίνυ δόξα, αὐτὸς
 χάρις, αὐτὸς ἀγαθία, αὐτὸς ἀμύθη-
 τα, αὐτὸς μεγαλοπρέπεια· αὐτὸς ἡ δόξα ὑ-
 πέρ πάντων, αὐτὸς ἡ σωτηρία τῶν μόνου σω-
 ζειν εἰς τὸ παντελὲς δυναμίου, ἐὼς οὐχ
 ἔπεσον τῆς χαμαὶ ἐρχομένων ἀνθεσ-
 των. αὐτὸς τῆς εἰς ἡμᾶς, ἐφ' οὓς τὰ τέ-
 λη τῆς αἰώνων κατέλυσαν, διὰ τῆς
 ἐν σαρκὶ αὐτοῦ οἰκονομίας περικατα-
 γελθείσας διὰ τῆς προφητικῆς αὐτοῦ ρη-
 σῆς ἐφηρέσεν, ἐνοικησας ἐν ἡμῖν, καὶ
 ἐμπεπατήσας, ἐξελήλας τὰ ὀνό-
 ματα τῆς εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ὡς

* feruitute colendam, & ado-
 randam, & venerandam : vnam
 deitatem, vnam dominationē,
 vnam potestatem, vnum impe-
 rium & potentiam, quæ perso-
 nis diuiditur indiuisē, & sub-
 stantia copulatur diuise. Con-
 fitemur & vnum eiusdem san-
 ctæ & confubstantialis Trinita-
 tis, Dominum nostrum Iesum
 Christum verum Deum in no-
 uissimis diebus propter nostram
 salutem incarnatum & homi-
 nem factum, saluasse per saluti-
 feram dispensationem suam, pas-
 sionemque ac resurrectionem,
 & in cælos regressionem, genus
 nostrum, & nos liberaffe ab er-
 rore idolorum; & vt ait pro-
 pheta: *Non legatus, non ange-
 lus, sed ipse Dominus saluauit
 nos.* Quem & nos sequentes, &
 huius vocem propriam facien-
 tes, magna voce clamamus: Non
 Synodus, non principum im-
 perium, non coniuratio Deo
 odibilis, ab idolorum errore li-
 beram fecerunt ecclesiā, quem-
 admodum Iudaicum delirauit
 Concilium, quod contra vene-
 rables imagines infremuit: sed
 ipse gloriæ Dominus incarna-
 tus Deus nos saluauit, & ab ido-
 lica deceptione eripuit. Ipsi igitur
 gloria, ipsi grates, ipsi gratia-
 rum actio, ipsi laus, ipsi magnifi-
 centia: ipse redemptio, ipse
 salus, qui saluare solus in *per-
 petuum potest, & non aliorum,
 qui de humo veniūt, hominum.
 Ipse in nobis, in quos fines sæcu-
 lorum deuenerunt, per incarna-
 tam dispensationem suam præ-
 nuntiatos prophetarum suorum
 affatus terminauit, inhabitans in
 nobis, & inambulans, & delens
 nomina idolorum a terra, sicuti

* laetia

Isai. 33.

* perfecte

ANNO
CHRISTI
787.

Φήμων ἁποστόλων, τῶν θεητόρων προ-
φητῶν, & ἀθλοφόρων μαρτύρων, &
οἰσίων ἀνδρῶν τὰς μορφὰς & τὰ εἰκο-
νίσματα· ὡς διὰ τῆς αὐτῶν ἀναζωγρα-
φήσεως εἰς ὑπομνησιν & μνήμην ἀνά-
γεσθαι διδάσκει πρὸς τὸ προστότυπον,
& ἐν μετέξει γίνεσθαι πρὸς ἀγιασμόν.
ταῦτα οὕτω φρονεῖν ἐδιδάχθημεν, καὶ
ἐβεβαλώθημεν παρὰ τῶν ἀγίων πα-
τέρων ἡμῶν, & τῆς αὐτῶν θεοφραδέτου
διδασκαλίας. καὶ χάρις τῶν θεῶν διὰ
τὴν ἀνεκδήγησιν αὐτῶν δωρεάν, ὅτι ἐκ
εἰς τέλος ἡμᾶς ἐκκατέλιπεν, οὐδὲ ἀφῆ-
κε τὴν ῥάβδον τῶν ἀμάρτων ἡμῶν·
καὶ τῶν κληρῶν τῶν δικαίων, ἵνα μὴ ἐπιεί-
νωσιν· ὅτι δικαιοὶ ἐν ἀνομίαις χεῖρας
αὐτῶν, εἴπωι τὰς παρανομίας αὐτῶν
ἐνεργείας· ἀλλ' ἀγαθύναντε τοῖς ἀγα-
θοῖς καὶ τοῖς ἐπίθεσι τῆ καρδίας, καθὼς
ὁ ἕμνογράφος Δαβὶδ ἐμελώδησε·
μὴ οὐ καὶ τὸ ἐξῆς συνυποψάλλομεν·
ὅτι τὸ λοιπὸν ἐκκλίναντες εἰς τὰς
σφαγῆλιας ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν
ἐργαζομένων τὴν αἰομίαν· καὶ ἐρῶν
ἡμῶν Ἰσραὴλ τῷ θεῷ.

Ερμηνεία ὑπογραφῆς Ρωμαίων.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ. Πέτρος ἐλέω θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἀγίας τῆς θεοῦ
καθολικῆς & ἀποστολικῆς ἐκκλησίας,
καὶ τῶν ἁγίων ἀναπληρῶν Ἀδριανὸς τῆς
ἀγιοπάτου καὶ ἀποστολικῆς πατρὸς τῆς
πρεσβυτείας Ρώμης, πάντας προσδε-
ξάμενος· ὅτι ἡμετέροις ἐν τῆς
δυσσεβοῦς ἀίρεσεως τῶν ἀπειρωτῶν τὰς
σεπτικὰς εἰκόνας, καὶ τὴν διδασκαλίαν &
παράδοσιν τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν,
πάντα τοῖς παραναφερομένοις ἄρε-
ταῖς καὶ σοιχίαις, ὑπογράψα.

norum ac famosissimorum apo-
stolorum, deiloquorum etiam
prophetarum, & certatorum viro-
rum figuras & effigies, utpote
per picturam suam in recorda-
tionem & memoriam adducere
nos valentes, & ad principale at-
trahere, atque participes face-
re alicuius sanctificationis. Hæc
ita sapere & didicimus & robo-
rati sumus a sanctis patribus no-
stris, & ab eorum diuinitus tra-
dito magisterio. Et gratias Deo
super inenarrabili dono suo,
quia in finem non deferuit nos,
neque reliquit virgam peccato-
rum super sortem iustorum, ut
non extendant iusti ad iniqui-
tatem manus suas, id est, actual-
es operationes suas: Sed bene
fecit bonis & rectis cor-
de, quemadmodum hymno-
graphus David melodice ceci-
nit; cum quo & residuum psal-
limus: Quia de cetero declinan-
tes in obligationes adducet Do-
minus cum operantibus iniqui-
tatem: & pax super Israel Dei.

Psalm. 124.

Interpretatio subscriptionis
Romanorum.

IN nomine Domini Iesu Chri-
sti. Petrus misericordia Dei
archipresbyter sanctæ ecclesiæ
catholicæ & apostolicæ, & lo-
cum complens Hadriani sanctif-
simi & apostolici papæ senio-
ris Romæ, omnes recipiens qui
conuersi sunt ab impia hæresi
reprobantium venerabiles ima-
gines, secundum doctrinam &
traditionem sanctorum patrum
nostrorum, omnia quæ supe-
rius efferuntur, approbans &
consentiens, subscripsi.

V u iij